

Møte mandag den 18. januar 2010 kl. 12

President: Øyvind Korsberg

Dagsorden (nr. 39):

1. Interpellasjon fra representanten Karin S. Woldseth til justisministeren:

«Basert på en rapport som jeg la frem i Europarådet, «Migrant women: at particular risk from domestic violence», er det behov for å fokusere på dette. Problemene som kom frem gjennom arbeidet med denne rapporten, er at en del av de kvinnene som kommer til Norge, ikke får tilgang til språkundervisning og blir holdt isolert i hjemmet. Det gjelder særlig kvinner som kommer til Norge på familiegjengforening eller som blir giftet med innvandrere som allerede har opphold i Norge. De er helt i hendene på sine ektemenn de to første årene de oppholder seg i landet. Hvis de søker om skilsmisse pga. vold i løpet av disse to årene, vil de bli sendt tilbake til opprinnelseslandet. Kvinnene våger derfor ikke å anmelde volden eller oppsøke hjelp fra hjelpeapparatet.

Har statsråden noen synspunkter om det er på tide å revidere handlingsplanen for vold i nære relasjoner, for å fange opp denne diskrimineringen av innvandrerkvinner?»

2. Interpellasjon fra representanten Per Roar Bredvold til nærings- og handelsministeren:

«Tall for reiselivsnæringen de første 9 månedene i 2009 viser en negativ trend der antallet overnatningsdøgn har et fall med 3 pst., og at omsetningen innen overnatningsvirksomhet falt med 5 pst. fra 2. kvartal 2008 til 2. kvartal 2009. NHO Reiseliv har nylig gjennomført en undersøkelse blant sine medlemsbedrifter som viser at 1 av 4 vurderer mulighetene til å drive lønnsomt som dårlig og at 1 av 3 bedrifter kommer til å redusere aktiviteten. Reiselivsnæringen møter en rekke konkurranseulemper i Norge som dårlig infrastruktur, byråkratiske plan- og reguleringsprosesser samt et høyt skatte- og avgiftsnivå. Reiselivsnæringen er av stor betydning for mange lokalsamfunn.

Hvordan vil statsråden sikre mer konkurransedyktige rammebetingelser for reiselivsnæringen?»

3. Interpellasjon fra representanten Frank Bakke Jensen til fiskeri- og kystministeren:

«EU er nå i gang med en reform av fiskeripolitikken som skal tre i kraft i 2013. EU har nylig vedtatt et forbud mot salg av selprodukter, som får negative konsekvenser for den norske næringen så vel som norsk marin ressursforvaltning. Den norske regjering har fått kritikk for å ha vært for passiv i denne prosessen. Den fiskeripolitikk EU fører, er av stor betydning for forvaltningen av våre felles fiskebestander. Mye tyder på at disse felles fiskebestandene er på vandrings, kanskje på grunn av klimaendringer. I tillegg har EU i det siste vist betydelige muskler overfor Norge, ved at Norge ble utestengt fra makrellfisket og bruddet i fiskeriforhandlingene for 2010.

Hva er statsrådets vurdering av retningen EU trek-

ker opp for fiskeripolitikken, hvilke konsekvenser får dette for næringen, hva har Norge gjort for å påvirke reformen, og hvilke erfaringer trekker statsråden av det mislykkede forsøket på å påvirke EU i selsaken?»

4. Referat

Statsråd Knut Storberget overbrakte 4 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Sak nr. 1 [12:04:35]

Interpellasjon fra representanten Karin S. Woldseth til justisministeren:

«Basert på en rapport som jeg la frem i Europarådet, «Migrant women: at particular risk from domestic violence», er det behov for å fokusere på dette. Problemene som kom frem gjennom arbeidet med denne rapporten, er at en del av de kvinnene som kommer til Norge, ikke får tilgang til språkundervisning og blir holdt isolert i hjemmet. Det gjelder særlig kvinner som kommer til Norge, på familiegjengforening eller som blir giftet med innvandrere som allerede har opphold i Norge. De er helt i hendene på sine ektemenn de to første årene de oppholder seg i landet. Hvis de søker om skilsmisse pga. vold i løpet av disse to årene, vil de bli sendt tilbake til opprinnelseslandet. Kvinnene våger derfor ikke å anmelde volden eller oppsøke hjelp fra hjelpeapparatet.

Har statsråden noen synspunkter om det er på tide å revidere handlingsplanen for vold i nære relasjoner, for å fange opp denne diskrimineringen av innvandrerkvinner?»

Karin S. Woldseth (FrP) [12:05:57]: I november i fjor la jeg fram en rapport for Europarådet som på norsk heter noe sånt som: Innvandrerkvinner: spesielt utsatt for vold i hjemmet. Rapporten ble enstemmig vedtatt, og det ble videre besluttet at man også skulle nevne disse kvinnene spesielt i konvensjonen som det nå arbeides med. Konvensjonen handler om å forebygge og bekjempe vold mot kvinner og barn. Justisministeren er vel kjent med problemstillingen og har selv vært svært engasjert og aktiv i forhold til bekjempelse av vold i nære relasjoner. Men det er med bakgrunn i kampanjen som Europarådet har hatt i tre år om vold i nære relasjoner, at utfordringen med innvandrerkvinnene først dukket opp, og det var på bakgrunn av de signalene man da fikk at vi valgte å lage en særskilt rapport om saken.

Vold i nære relasjoner hos innvandrer- og flyktningkvinner er et lite omtalt problem, og det viser seg at dette er blitt et tabuområde i en rekke land, basert på en misforstått respekt for innvandrer miljøene, som dessverre for kvinner kan ende fatalt. Innvandrerkvinnene som har kommet til landet på familiegjengforening eller som hentebuder til innvandrere allerede bosatt i landet, er svært vanskelige å fange opp. Noe lettere er det med de kvinnene som blir hentet til Norge av etniske nordmenn, fordi de i større eller mindre grad snakker enten engelsk eller norsk, og dermed kan søke hjelp i kritesentre og anmelde forhold til politiet.

Men dessverre er det også mange av disse kvinnene som ender på kritesenteret, og hvis de ikke har vært gift i mer enn to år og kan påvise at de har vært utsatt for vold, blir de sendt hjem igjen. Men, som sagt, disse kvinnene kan søke hjelp og få det i det norske systemet.

Langt verre er det derimot for de kvinnene som kommer hit på familiegjeforening eller gjennom arrangerte ekteskap. De blir svært sårbare på grunn av språkbarrierer, sosial isolasjon og press fra familien. I mange opprinnelsesland er det familiekoder og regler som holder kvinner i en underordnet og isolert posisjon. Dette følger dessverre altfor ofte kvinnen til vertslandet og bidrar til at hun ikke kan integreres. Kvinner som kommer på familiegjeforening, er helt og holdent avhengig av sin mann i prøveperioden, som i mange land er to år og enkelte steder tre år. Skulle hun i denne prøveperioden søke skilsmisse fra en voldelig mann, vil hun bli sendt hjem, noe som for henne vil resultere i at hun kommer hjem i vanære. Derfor vegrer kvinner seg mot å anmelde vold og overgrep. De har ingen å ta kontakt med, og de vet ikke hvor de kan få hjelp. Dette er en gruppe kvinner som ikke får beskyttelse i vertslandet.

Dessverre er det slik at vold mot innvandrerkvinner kan ha en ekstrem og særegen form. Mange steder i Europa ligger det kvinner innlagt på sykehus med alvorlige brannskader fordi mennene deres har tent på dem. I tillegg til det forekommer både æresdrap og tvangsekteskap, som andre eksempler, utenom det vi kjenner som vold og psykisk terror. Dette kan ikke aksepteres, og heller ikke begrunnes og til dels forsvares med kulturelle eller religiøse forskjeller og tradisjoner mellom vertslandet og opprinnelseslandet.

Det vi fant da vi arbeidet med denne rapporten, var at man ser at vold mot kvinner forverres av rasisme, diskriminering og følelsen av hjelpeløshet eller eksklusjon i vertslandet. Derfor er det svært viktig å se på sammenhengen mellom vold mot kvinner i innvandrer miljøene og integrering.

Hvordan kan vi bedre forholdene til innvandrerkvinner som er utsatt for vold i nære relasjoner? Det er flere muligheter til det, men det første og viktigste vi kan gjøre, er å tørre å snakke om det. Altfor ofte blir dette tiet i hjel, en misforstått og feilslått integrering. Dernest er det helt klart at vold og undertrykkelse og isolasjon av kvinner ikke kan forsvares som religiøst eller kulturelt betinget. Sharia-lover skal f.eks. ikke rettferdiggjøre vold mot kvinner i nære relasjoner.

Det ble i Europarådet vedtatt en resolusjon i 2006 som inviterer medlemslandene til å gi kvinnene selvstendig rettslig status uavhengig av ektemannens, hvis mulig så tidlig som etter ett år. Noen land, f.eks. Sverige, har innført verktøy i sin integreringspolitikk for å forenkle bevilgningen for uavhengig status og en separat oppholdstillatelse for innvandrerkvinner som er offer for vold i hjemmet, slik også tilfellet er i Norge. Men utfordringen ligger i å fange opp disse kvinnene. De ses ikke og høres ikke. Boken «Bare en datter» av indiske Sarita Skagnes og Lene Wikander tegner et bilde av hvordan noen kvinner og barn opplever det å komme til Norge. De har store forventninger, men det går fra vondt til verre.

I Storbritannia ble det i 2002 innført en prosedyre som gjorde det mulig for innvandrerkvinner som var utsatt for påvist vold i hjemmet, å få opphold på selvstendig grunnlag.

Et annet virkemiddel er å involvere menn i innvandrer miljøene for å oppnå resultater i bekjempelsen av vold mot kvinner. Menn snakker med hverandre, og ulike innvandrerorganisasjoner kan være en viktig partner for å endre menns holdninger i disse spørsmålene. Dialog er viktig på alle arenaer, enten man snakker om frivillige organisasjoner, offentlige organisasjoner, eller man snakker med enkeltmennesket.

Frivillige organisasjoner har en unik mulighet til å informere og påvirke i arbeidet med innvandrerkvinnene, spesielt med tanke på at kvinner i møte med kvinner gir rom for å kommunisere og lytte til det enkelte mennesket. Men det offentlige bør også ta et ansvar for å følge opp kvinner som kommer til Norge på familiegjeforening.

I rapporten min vises det til at de innvandrer miljøene hvor man «rettferdiggjør» vold mot sine kvinner på bakgrunn av kultur eller religion, i mange tilfeller slett ikke har kultur for slikt i sine hjemland. Derimot blir det en ukultur etter at man har etablert seg i vertslandet.

Noen opprinnelsesland, deriblant Tyrkia, har bidratt til å informere isolerte kvinner i Europa gjennom nasjonal presse, der tyrkiske myndigheter annonserer for kontakttelefoner for mishandlede kvinner i ulike vertsland på deres morsmål. For eksempel i Tyskland har man opprettet kontakttelefon for tyrkiske kvinner, hvor de som opererer telefonene, snakker morsmålet til kvinnen. Dette gjør det mye enklere og mye lettere å be om hjelp.

Så må vi til sist gjenta igjen og igjen at enhver vold mot kvinner, også den som skjer i hjemmet, er fullstendig uakseptabel.

Da blir spørsmålet til justisministeren, særlig nå som han også sitter i FNs mannspanel mot bekjempelse av vold mot kvinner, hvordan han ser på de ulike virkemidlene som jeg har nevnt her, eller om enkelte innvandrerkvinner skal fortsette å være rettsløse i rettsstaten Norge. Og har han noen synspunkter på om det er på tide å revidere handlingsplanen for vold i nære relasjoner, for å fange opp denne diskrimineringen av innvandrerkvinner?

Statsråd Knut Storberget [12:13:44]: Det er et komplekst og utfordrende problemfelt som representanten Woldseth prisverdig tar opp i dag. Jeg forstår det slik at det i realiteten dreier seg om tre diskusjoner: spørsmålet om botidskravet, i høy grad spørsmålet om integrering, og også ytterligere tiltak mot vold mot kvinner.

La det være sagt med en gang at vold mot kvinner i familieforhold er et av de alvorligste kriminalitetsfenomene vi står overfor. Det rammer kvinner i ulike miljø, og med ulik bakgrunn. Regjeringa har satt i verk en rekke tiltak på dette området, godt beskrevet i handlingsplanen Vendepunkt, med 50 tiltak som løper ut i 2011, og som vi absolutt har ambisjoner om å fornye. Det er svar på det spørsmålet.

Når det gjelder botidskravet, stilles det i dag et krav om tre års botid før en utlending kan få permanent opp-

holdstillatelse. Jeg oppfatter representanten Woldseth slik at hun mener at botidskravet bør reduseres eller bortfalle. Woldseth viser til at kvinner

«er helt i hendene på sine ektemenn de to første årene de oppholder seg i landet. Hvis de søker om skilsmisse pga. vold i løpet av disse to årene, vil de bli sendt tilbake til opprinnelseslandet.»

Dette er ikke riktig. Etter både gjeldende og tidligere regelverk har en kvinne rett til fortsatt oppholdstillatelse på sjølstendig grunnlag dersom kvinnen eller eventuelle barn er blitt mishandlet i samlivsforholdet, sjøl om kvinnen eller barnet ikke har bodd i Norge i tre år. Formålet med bestemmelsen er at utenlandske kvinner ikke skal se seg tvunget til å bli i et ekteskap der hun eller barna blir mishandlet, av frykt for å miste oppholdstillatelsen i Norge. Mishandlingsbestemmelsen gjelder for øvrig likt for begge kjønn etter ny utlendingslov som trådte i kraft 1. januar 2010. Men vi hadde altså regelsett også før dette.

Det stilles lave krav til sannsynliggjøring av mishandling etter bestemmelsen: Kvinnens forklaring om mishandling skal legges til grunn, med mindre det foreligger klare holdepunkter for å anta at denne ikke er riktig. De siste tre årene har ca. 80 pst. av alle som fikk behandlet saken etter denne mishandlingsbestemmelsen, fått tillatelse til opphold. Grunnen til at jeg understreker dette, er at det tydeligvis er viktig med informasjon om at man har en slik bestemmelse, og at dette faktisk gir et resultat som er ganske annerledes enn det representanten Woldseth nå tegner et bilde av.

Representanten Woldseth ber også om å få mine synspunkter på om handlingsplanen mot vold i nære relasjoner bør revideres med bakgrunn i utlendingslovens regler om permanent oppholdstillatelse. Der vil jeg bare fastslå at botidskravet i utgangspunktet gjelder likt for menn og kvinner, slik at det ikke kan innføres et kortere botidskrav for kvinner enn for menn.

Lengden på botidskravet ble vurdert i forbindelse med behandlingen av forslag til ny utlendingslov i Ot.prp. nr. 75 for 2006–2007. Jeg tillater meg å minne om at Fremskrittspartiet i denne forbindelse ikke foreslo å fjerne botidskravet eller redusere det, men at det faktisk skulle forlenges til fem år. Flertallet på Stortinget gikk imidlertid inn for å videreføre botidskravet på tre år, slik Regjeringa foreslo. Jeg mener at botidskravet ikke bør endres. Mishandlede kvinner bør likevel, slik regelverket også er innrettet, få oppholdstillatelse etter en særskilt unntaksbestemmelse.

Så til noe som også er en viktig del av interpellasjonen, integreringstiltakene. Det er helt avgjørende at vi får satset videre på gode integreringstiltak, nettopp for å fange opp disse kvinnene, slik at de får kontakt med det sivile samfunnet i Norge. For meg er det et paradoks i dette – hvordan vi bedre skal forebygge, hvordan vi skal få kvinner på banen – å se hvordan Fremskrittspartiet velger å anlegge sitt alternative statsbudsjett når det gjelder integrering. Det ville nettopp ramme mange av de sårbare kvinnene som representanten Woldseth prisverdig er opptatt av. Det å kutte i Integrerings- og mangfoldsdirektoratets innsats med 120 mill. kr, det å kutte i bosetting av flykninger med 1,3 milliarder kr, det å kutte i opplæring i norsk og

samfunnskunnskap med over 400 mill. kr, det å kutte i tilskudd til frivillige organisasjoner som jobber på dette feltet, nettopp relatert til bl.a. vold, med 45 mill. kr og det å kutte i saksbehandling i Utlendingsdirektoratet med over 2 milliarder kr, slik Fremskrittspartiet foreslår, ville vel være en av de største truslene disse sårbare kvinnene ville møte hvis det virkelig skulle vært iverksatt. Det er jo her nøkkelen til mye av representanten Woldseths anliggende ligger: nettopp det å kunne lære norsk, det å få kontakt med gode sosiale norske nettverk, noe som bidrar til å gi en ny basis, et nytt fundament, bl.a. for å anføre den mishandling som mange av disse utsettes for.

Når det gjelder opplæring i norsk og samfunnskunnskap, f.eks., er regelverket tilpasset for å sikre at kvinner ikke taper retten til opplæring dersom de er blitt holdt tilbake fra opplæringen. Kvinner som får en tillatelse på grunnlag av familieegjenforening, har således etter introduksjonsloven rett og plikt til gratis opplæring i norsk og samfunnskunnskap – veldig viktig for sårbare kvinner som utsettes for vold og overgrep. Retten gjelder i utgangspunktet i tre år fra tillatelse ble gitt, eller fra tidspunkt for ankomst til landet. For personer som av ektefelle eller annet nærstående familiemedlem er blitt holdt tilbake fra opplæring i norsk og samfunnskunnskap, er det gjort unntak, slik at fristen for å gjennomføre gratis opplæring løper fra kravet om opplæring settes fram. Det samme gjelder for personer som ikke har kunnet delta i opplæring på grunn av store omsorgsforpliktelser. Det ville være trist om man skulle rive bort denne gode ordningen, slik Fremskrittspartiet foreslår i sitt alternative budsjett.

Så til introduksjonsprogrammet. Personer som har fått oppholdstillatelse på grunnlag av ekteskap med en person som har fått tillatelse på grunnlag av asyl, er overføringsflyktning eller har fått kollektiv beskyttelse, omfattes av introduksjonslovens regler om rett og plikt til deltakelse i programmet, under forutsetning av at øvrige vilkår i introduksjonsloven er oppfylt. Kvinner deltar i introduksjonsprogram på lik linje med menn.

I 2009 sendte Regjeringa på høring et forslag om at personer som etter skilsmisse har fått en tillatelse på grunnlag av mishandling i parforhold eller på grunnlag av at de ikke kan returnere på grunn av urimelige vanskeligheter i hjemlandet grunnet de sosiale og kulturelle forhold der, skal gis rett og plikt til introduksjonsprogram. Det samme gjelder personer som har fått tillatelse fordi deres ekteskap er kjent ugyldig på grunn av tvang.

Så over til myndighetenes mulighet til å fange opp kvinner som holdes hjemme. Nasjonalt introduksjonsregister, NIR, gir mulighet for at kommunene kan ha oversikt over hvilke kvinner som har rett og plikt til å delta på norskkurs eller introduksjonsprogram, men som ikke møter opp til opplæringen. Jeg vil oppfordre kommunene til å benytte denne muligheten til å drive litt ekstra oppsøkende virksomhet overfor denne gruppen. Kommunen kunne f.eks. ta en telefon, eller til og med ringe på døra, for å komme i direkte kontakt med kvinnen og informere henne om retten og plikten til norskopplæring, konsekvensene ved ikke å delta og spørre hvorfor hun ikke har møtt opp. Hvis kommunen gjennom en slik kontakt fanger

opp at kvinnen er i en vanskelig situasjon, f.eks. med mishandling eller undertrykking, er dette en anledning for det offentlige til å kunne bistå henne med andre hjelpetiltak, eventuelt bare gi henne et kontaktpunkt utenfor hjemmet, noe som i seg sjøl kan være nok.

Forutsetningen for dette er jo at vi faktisk driver dette programmet. Forutsetningen for dette er at det bevilges penger i Stortinget, slik at man kan drive dette programmet, og det er derfor jeg mener at interpellanten kanskje har en større oppgave i eget parti og egen gruppe enn hun faktisk har overfor de andre partiene her i salen.

For meg handler ikke slik virksomhet om offentlig inn- gripen i privatsfæren, men om at det offentlige i noen tilfeller bør strekke seg litt lenger for å sikre at alle innbyggere får mulighet til å delta i samfunnslivet. Enkelte av disse kvinnene kan leve i en så isolert tilværelse at de blir usynlige for omgivelsene i nærmiljøet, og da må kommunen ta rollen som nabokjerringa sjøl.

Så bare til slutt lite grann om den handlingsplanen jeg var inne på innledningsvis. Det er en handlingsplan med 50 tiltak, hvor vi har som ambisjon å få innfridd så å si alle. Vi er på god vei, med god hjelp av alle partier i Stortinget, også Fremskrittspartiet. Handlingsplanen er grunnstammen i Regjeringas innsats for å bekjempe vold i nære relasjoner, og inneholder flere tiltak rettet direkte mot kvinner med etnisk minoritetsbakgrunn.

Ett viktig tiltak har som målsetting å sikre at flere kvinner som har kommet til Norge gjennom familieinnvandring, skal delta i norskopplæringen, slik de har rett og plikt til. Gjennom gode norskkunnskaper og bedre kunnskap om egne rettigheter blir kvinner mindre sårbare dersom de blir utsatt for vold.

Det er også utviklet en brosjyre med fokusering på juridiske rettigheter for kvinner utsatt for vold i nære relasjoner på åtte forskjellige språk. For å kunne møte behovene fra en stadig mer sammensatt brukergruppe er det iverksatt tiltak for å styrke kompetansen ved krisesentrene. På det nåværende tidspunkt er det ikke lagt opp til å revidere den foreliggende handlingsplanen før i 2011. Det er ikke så langt unna, så jeg må her i Stortinget i dag bare få meddele at det arbeidet er vi i departementet godt i gang med.

Dette er et felt hvor vi har sett betydelige resultater av den innsatsen som har kommet. Vi har hatt en vekst i antall straffesaker på dette viktige feltet, og vi har bygd ut et hjelpeapparat i form av krisesentre og barnehus. Men vi er slett ikke i mål. Derfor må vi også, til slutt, gi honnør til representanten for at hun velger å reise et så viktig tema til interpellasjonsdebatt i Stortinget.

Karin S. Woldseth (FrP) [12:24:01]: Det er for så vidt interessant å høre Storberget. Jeg synes at han i altfor liten grad tar tak i det som virkelig er utfordringen, og som ligger til grunn for interpellasjonen, nemlig de usynlige, de aller svakeste, de som er isolert, og som ikke kan snakke språket. Det er ikke grenser for hvor mange fine tiltak det er satt i gang – både norskkurs og introduksjonskurs, det ene med det andre. Jeg synes det er fint for de kvinnene som har mulighet til å gå der. Men når man bruker argu-

mentet å bli «holdt tilbake» for å få utvidet fristen for å ta norskkurs over tre år, betyr jo det at det er noen kvinner i Norge som blir holdt tilbake av sine menn i tre år, uten at vi griper inn. Derfor likte jeg godt det statsråden sa avslutningsvis, at man kanskje må drive oppsøkende virksomhet, og man ikke må glemme at da må disse kvinnene møtes av kvinner og ikke av kommunale menn, for de får ikke lov til å lukke opp døra hvis det står en mann der ute. Og det må være tolk med.

Jeg sa at Norge har tilsvarende det Sverige har, at man kan få opphold på eget grunnlag hvis det er påvist vold. Men det er det samme problemet her, at man antakeligvis ikke får påvist vold før kvinnene er så skadet at de må oppsøke sykehus eller lege. Og det er der vi må ta tak i disse kvinnene.

Statsråden må gjerne kritisere Fremskrittspartiets innvandringspolitikk. Nå er vel Fremskrittspartiet de som står sterkest på når det gjelder ønsket om å integrere de menneskene som er her, og at de skal leve et liv tilsvarende livet til dem som bor i landet fra før av. Men det hjelper følt lite hvis det fremdeles bak lukkede dører bor hundrevis av kvinner som ikke får lov å komme ut, og som blir undertrykt, slått og tvangsgiftet. Og det er ikke bare snakk om kvinner heller, det er faktisk også snakk om barn.

Når Storberget sier at 80 pst. av dem som søkte om å få opphold her på selvstendig grunnlag, fikk det på bakgrunn av vold i hjemmet, er det veldig flott. Men jeg skulle ønske at statsråden kunne bryte ned disse tallene, slik at vi får se hvor mange av kvinnene som er hentebruder til etniske nordmenn, og hvor mange av dem som er innvandrerkvinner, som har fått denne muligheten.

Kan du ikke språket, kan du heller ikke formidle at du trenger hjelp. Det er derfor jeg tar opp denne interpellasjonen. Min bekymring er de aller, aller svakeste.

Statsråd Knut Storberget [12:27:13]: Det er ikke noen tvil om at dette er et veldig vanskelig felt, og at mange av de programmene som den forrige regjeringa iverksatte, men også den nåværende regjeringa – og for så vidt viderefører og bruker masse penger på – er et usedvanlig viktig virkemiddel for å få kvinner på banen.

Når representanten Woldseth påpeker at kan du ikke språket, er det vanskelig å snakke med politiet, vanskelig å snakke med andre, er jeg helt enig. Men på et eller annet tidspunkt må jo også representanter for Fremskrittspartiet ta ansvar for de alternative forslagene som Fremskrittspartiet sjøl kommer med.

Det er to problemstillinger som er særlig sentrale opp mot disse kvinnene. Det er botidskravet, som Fremskrittspartiet foreslår å forlenge til fem år – ikke redusere det – og som for mange av dem som ikke tør å anmelde, vil gjøre det mye verre. Det må en ta et oppgjør med, det kan ikke vi fra Regjeringa gjøre.

Det andre er spørsmålet: Hva gjør man for å lære språk, lære samfunnsfag, komme i kontakt med norske offisielle myndigheter? Jeg synes det blir, med all respekt, noe for lettvindt hvis man nå skal si at her er det ikke Regjeringa eller stortingsflertallet som leverer, all den tid man faktisk – som jeg påviste i hovedinnlegget mitt – velger å

bruke dette området i samfunnet som hovedkuttområde. Det gjelder ikke bare saksbehandling i UDI. Man skal jo nærmest legge ned Utlendingsdirektoratet. En vil ikke få behandlet noen saker etter denne mishandlingsbestemmelsen. Man skal legge ned stort sett all mottaksdrift, men også legge ned de tiltakene som fungerer på dette feltet, nemlig introduksjonsprogrammet og språkopplæring.

For meg er det rart å stå og høre på politikere som faktisk brenner for å hjelpe kvinner – jeg tviler ikke på engasjementet til Karin Woldseth, det har jeg opplevd i mange andre sammenhenger er ekte – men samtidig er med og bidrar til at man kutter så betydelig i både språkopplæring og introduksjonsprogram i den ene debatten og i den andre debatten står her og sier at disse kvinnene må lære norsk språk. Det må man ta ansvar for. Så får vi som sitter i regjering, og de som danner flertall for disse bevilgningene, se på i hvilken grad dette virker, og om man trenger mer bevilgning. Det er jo slik at i løpet av de siste årene har man valgt å øke dette betydelig, bl.a. fordi disse sårbare kvinnene trenger å bli sett, trenger kanaler ut. Jeg tror ikke veien å gå er å kutte ut språkopplæring og introduksjonsprogram, eller å redusere det betydelig. Jeg tror veien å gå er å utvikle det videre. Kontakt med sivilt norsk arbeidsliv er ofte en veldig god garanti for å få en ny basis i sitt liv, men også å tørre å si fra når noe er galt.

Tove-Lise Torve (A) [12:30:33]: Jeg vil starte med å takke representanten Woldseth for å reise denne debatten, og på linje med justisministeren er jeg overbevist om at ditt engasjement for disse kvinnene er ekte. Det er mange av oss som er bekymret for hverdagen til mange av disse kvinnene. Samtidig vil jeg også takke justisministeren for et veldig godt svar, som på en veldig god måte påpeker de utfordringene vi har, hva slags virkemidler vi har, og muligheten for å videreutvikle disse.

Men jeg må si jeg ble litt overrasket over representanten Woldseths oppfølgingssvar, når vi nå vet at Fremskrittspartiet kutter og vil bygge ned integreringspolitikken vi har i Norge i dag. Representanten kommer ikke selv med konstruktive forslag om hva slags måte hun mener man kan hjelpe disse kvinnene på. Det kunne jeg gjerne tenkt meg å høre mer om.

Når det er sagt, vil jeg berømme justisministeren for det voldsomt gode, ekte og oppriktige engasjementet han har vist når det gjelder vold i nære relasjoner. Det har vært en synlig debatt, og det er fortsatt en veldig synlig debatt ute i kommunene, og flere og flere kommuner setter seg ned og gjør grundig, godt arbeid når det gjelder handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Det er jo engang slik at det er ute i kommunene folk bor, og jeg blir imponert når jeg ser hvor systematisk man jobber. Man foretar kartlegginger og beregninger av hva slags utfordringer man har når det gjelder vold i nære relasjoner i sine kommuner – det er jo store kommuner og små kommuner, med forskjellige utfordringer. Man kommer opp med konkrete forslag til tiltak for å løse dette i kommunene når det gjelder både det å avdekke og det å gjøre så tabubelagte tema som vold i nære relasjoner til et tema man kan snakke om både rundt kafébord og i familiemiddager.

Så har vi krisesentrene, som nå får en annen finansiering, som vil styrke og sikre dem framover. Vi har barnehusene og de mange samtalegruppene som starter opp vedrørende disse temaene rundt i kommunene, som betyr mye for alle som blir utsatt for vold i nære relasjoner, og denne gruppen som representanten Woldseth er opptatt av.

Det har kommet meg for øre en utfordring som jeg ønsker å se nærmere på. Det er menn som oppfordrer kvinner som er svangre – og da tenker jeg fra en del fremmedkulturelle miljøer – om å gå til lege for å sykmelde seg for at de skal slippe å gå til undervisning. Dette fordi man i enkelte kulturer, som vi vet, ønsker at kvinner skal være hjemme. Jeg mener vi må si at det er helt uakseptabelt at kvinner tvinges til å være hjemme, og ikke får denne viktige norskopplæringen og samfunnsfagopplæringen. Dette er i hvert fall noe jeg vil gå nærmere etter i sømmene for å se om er tilfellet. Og er det tilfellet, må vi selvsagt kreve at kvinner, etter at de er friskmeldte igjen og etter at de er ferdige med sin svangerskaps- og omsorgspermisjon, har en plikt til å fullføre den opplæringen samfunnet i Norge sier de skal ha.

Avslutningsvis vil jeg si at det er en prisverdig debatt som representanten Woldseth her reiser, men jeg hadde håpet at representanten kunne vært enda mer konkret på hva slags tiltak hun mener vil hjelpe disse kvinnene. Jeg har et veldig åpent sinn for nye og konstruktive forslag som kan komme i tillegg til det virkemiddelapparatet vi rår over i dag.

Solveig Horne (FrP) [12:35:03]: Jeg har også lyst til å berømme interpellanten for å ta opp dette viktige feltet. Det er litt synd at det ikke er flere som er med i denne debatten. Dette er et så viktig tema at alle partier og ikke minst nesten alle komiteer er nødt til å stå sammen, for dette er et felt og en problemstilling som ikke bare gjelder én komité eller ett fagfelt, men flere departementer og komiteer.

Jeg hadde også tenkt at jeg faktisk skulle gi honnør til Regjeringen og statsråden for det engasjementet han har vist når det gjelder vold i nære relasjoner – og det skal han ha. Men jeg må si at når jeg hørte innlegget til statsråden, gikk han mer til angrep og brydde seg mer om hvordan Fremskrittspartiets alternative budsjett var, enn å komme med konkrete løsninger på denne problemstillingen.

Jeg har bare lyst til å minne om at når Fremskrittspartiet legger fram sitt budsjett hva gjelder både integrering og innvandrere, så tar vi også forbehold om at det ikke kommer så mange innvandrere til dette landet. Vi har nå hatt en regjering som har sittet med makten i fire år. De har lagt fram planer, det har vært introduksjonsprogrammer, det har vært språkkurs og språkprogrammer, og det er flott. Men det temaet interpellanten tar opp, gjelder de aller, aller svakeste, de kvinnene som faktisk ikke kommer seg ut i jobb, som ikke kommer seg på språkkurs, som ikke kommer seg på introduksjonsprogram. Det er de kvinnene vi er nødt til å hjelpe i denne saken.

Det er nå blitt lovpålagt i alle kommuner at man skal ha et krisetilbud. Det var et eksempel nå i romjula der faktisk flere kvinner – og da snakker vi om de aller sva-

keste, virkelig hadde klart å komme seg ut av hjemmet og hadde tatt kontakt med krisesenteret, men krisesenteret var da fullt. Det viser at hele intensjonen med dette blir helt feil. Da må både regjering og storting, som legger opp til at det skal være lovpålagt ute i kommunene, påse at kommunene har kapasitet til å ta imot de kvinnene som tar kontakt. Du kan ikke sende dem hjem igjen til en voldelig ektemann eller samboer.

Det som er så viktig her, er at disse kvinnene som trenger det, også blir sett. Det interpellanten har tatt opp, er hvordan vi sammen kan klare å få tak i de kvinnene vi ikke ser. Da må vi stå sammen med kommunene og politiet, slik at vi klarer å se dem.

Jeg håper at statsråden i sin oppsummering klarer å se ikke bare Fremskrittspartiets program, men også ser at Fremskrittspartiet er like opptatt som han av å se og hjelpe disse kvinnene, slik at vi sammen kan finne løsninger som gjør at disse kvinnene får den hjelpen de trenger.

Akhtar Chaudhry (SV) [12:38:29]: Det er prisverdig og hyggelig at Fremskrittspartiet tar vold mot kvinner opp i Stortinget. Det er et viktig tema, det er et alvorlig tema, det er et samfunnstema. Det er kvinner både med majoritetsbakgrunn og minoritetsbakgrunn som blir utsatt for vold. Det er uakseptabelt. Der har Regjeringen og SV vist engasjement. Det er et engasjement vi har hver dag, og det kommer vi til å vise videre. Derfor er det veldig interessant og hyggelig at Fremskrittspartiet tok det opp igjen, og ga oss muligheten til å drøfte det i Stortinget.

Slik interpellasjonen er bygd opp, begynte jeg å lure på om Fremskrittspartiet faktisk hadde endret sitt ståsted i integrasjonspolitikken. Det måtte være konklusjonen, men den gang ei. Etter å ha hørt Karin S. Woldseths hovedinnlegg ble jeg dessverre skuffet igjen. Hun skriver i sin interpellasjon:

«Hvis de søker om skilsmisse pga. vold i løpet av disse to årene, vil de bli sendt tilbake til opprinnelseslandet.»

Konklusjonen på dette må bli at Fremskrittspartiet nå ønsker å si at innvandrerkvinner som kommer til Norge, får opphold fra dag én. Jeg har et konkret spørsmål, som jeg håper Fremskrittspartiet klarer å svare på i sine senere innlegg: Mener Fremskrittspartiet det? Vil Fremskrittspartiet støtte et forslag om å redusere eller fjerne botid for innvandrerkvinner – for den saks skyld også for menn, for da må det bli likestilling her?

Jeg tror svaret kommer til å bli nei. Da opplever vi at det er dobbeltkommunikasjon. I så fall er ikke det første gang, men det er beklagelig likevel.

Så til noe statsråden tidligere har sagt, og som jeg også vil nevne. Det viktigste styringsdokumentet landet blir styrt etter, er budsjettet. I budsjettet står det noe interessant. Der kutter Fremskrittspartiet i alle leddene: alle institusjonene og alle de tiltakene som treffer nettopp disse sårbare kvinnene, som statsråden nevnte. Fremskrittspartiet fremmet forslag om å kutte 120 mill. kr til Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, bosetting av flyktninger ble kuttet med 1 323 mill. kr., frivillige organisasjoner ble fratatt 45 mill. kr, for ikke å snakke om Utlendingsdirekto-

ratet med 2,2 milliarder kr. Det er store tall. Du kan vinne veldig mye integrasjon og veldig mye vern mot vold mot disse kvinnene her.

Jeg er veldig opptatt av og har besøkt flyktningmottak. Der er det en bekymring. Kvinner som bor der, blir dessverre utsatt for vold, kanskje mer enn de kvinnene som er ute i samfunnet. Der klarer ikke samfunnet å komme inn, institusjonene klarer ikke å komme inn. Kvinnene er redde for at dersom de melder fra om at de er utsatt for vold, kan det få konsekvenser for asylsøknaden. Da blir det verre for disse kvinnene å melde fra. Og Fremskrittspartiet kutter penger til nettopp asylmottakene og tiltak for at kvinnene skal kunne integreres i samfunnet.

Jeg må også si at premissen i interpellasjonen er feil. Statsråden har vist til at 80 pst. av de kvinnene som ber om opphold på bakgrunn av at de er utsatt for vold, får det. Det må vi også huske.

Så må jeg si at de tiltakene vi fremmer, de som ligger i Vendepunkt, er gode, og det jobber vi med. Vi har også gjeninnført språkopplæring for kvinnene som sitter i mottakene. Det var et tiltak som høyre-regjeringen med Fremskrittspartiets støttende stemmer fjernet. Vi har også doblet språkopplæringstimerne fra 300 til 600 timer, også til disse kvinnene. Regjeringen vil nå framover jobbe for at helsepersonellet som kommer i kontakt med kvinner hjemme, får opplæring i å oppdage vold for mange andre gjør det. Så kan jeg tenke meg at vi lager et lite hefte hvor vi forteller kvinnene som kommer til Norge, hvilke rettigheter de har i landet – på deres eget språk.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [12:43:54]: Kampen mot vold i nære relasjoner har høyeste prioritet hos Kristelig Folkeparti. Det gjelder vold, overgrep og omsorgssvikt overfor barn, og det gjelder vold mot kvinner, som er dagens tema.

De tall og undersøkelser vi har på disse områdene, viser at et foruroligende høyt antall kvinner og barn rammes. Tallene for kriminalitetsutvikling viser også at antall anmeldelser av vold i nære relasjoner økte med nesten 50 pst. i fjor.

Det finnes ingen unnskyldninger for vold mot kvinner. Jeg har merket meg at justisministeren har uttrykt stor vilje til å prioritere disse sakene. Noen bra grep er også tatt, som f.eks. prosjektet med omvendt voldsalarm og utarbeidelsen av et eget lovbud som rammer denne typen vold. Det fortjener honnør. Nå er det viktig at politiet får konsise, klare og tydelige signaler om å prioritere vold i nære relasjoner og om å rykke ut ved melding om husbråk.

Kristelig Folkeparti vil, i tråd med det interpellanten tar opp, være åpen for en gjennomgang av handlingsplanen mot vold i nære relasjoner for bedre å kunne fange opp den volden mot kvinner som finner sted i innvandremiljøene. Et viktig moment i den sammenheng vil være å øke kompetansen om vold i nære relasjoner i helsevesenet, barnevernet og andre offentlige tjenester som er i kontakt med disse familiene. Dette er viktig både for at signalene om at noe er galt, skal fanges opp, og for at det skal bli meldt fra om vold og mistanke om vold.

Jeg vil også spørre justisministeren om Regjeringen

har en dialog med innvandrermiljøene om denne problemstillingen, eventuelt om justisministeren vil ta initiativ til en slik dialog. Vi kan ikke overvinne dette samfunnsproblemet uten involvering og ansvarliggjøring av de berørte gruppene.

Advokater og krisesentre har ved flere anledninger kritisert utlendingsforvaltningen for en for streng praktisering av bestemmelsen som åpner for å innvilge opphold på grunn av mishandling i nære relasjoner. Fafo har også påpekt at dette har ført til at flere kvinner har valgt å bli hos sin voldelige ektemann. Dette er alvorlig, og bør gjennomgås for å sikre at bestemmelsen virker etter Stortingets forutsetning.

Jeg har notert meg at interpellanten fra Fremskrittspartiet i Aftenposten tar til orde for en kraftig liberalisering av norsk innvandringspolitikk hva gjelder familie-gjenforening, ved å redusere kravet til botid. Krav til botid vil Kristelig Folkeparti gjerne være med på å diskutere, særlig med hensyn til de kvinner som utsettes for vold.

Jeg registrerer at statsråden sier at 80 pst. av dem som søker om opphold, får innvilget oppholdstillatelse. Det er bra. Men jeg lurer jo på: Hva med de 20 pst. som ikke får opphold? Hvem er de, og hva slags historie bærer de på? Men når det gjelder dette med opphold eller botid, går Kristelig Folkeparti gjerne inn i en diskusjon om det. En annen like viktig innfallsvinkel er å sikre en bedre og mer enhetlig bruk av mishandlingsbestemmelsen, for å hjelpe dem som virkelig trenger det. Men vi følger med interesse de nye tonene fra Fremskrittspartiet i disse spørsmålene.

Ved en eventuell gjennomgang av handlingsplanen mot vold i nære relasjoner mener Kristelig Folkeparti det også er viktig å ha fokus på vold mot de såkalte hentebrudene, som interpellanten også nevner. Jeg har fått bekymringsmeldinger om norske menn som også etter å ha blitt dømt for vold mot tidligere utenlandsk ektefelle, henter seg en ny kone, som også utsettes for mishandling. Her er det grunn til å stille spørsmål om samhandlingen mellom ulike organer er god nok, og om myndighetene har de nødvendige lovmessige virkemidlene og det nødvendige fokuset som skal til for å hindre at slikt får lov til å gjenta seg.

Det finnes ingen unnskyldning for vold mot kvinner og barn. Kristelig Folkeparti er glad for at interpellanten har tatt opp dette temaet, for det er et tema som fortjener å stå høyt på samfunnets dagsorden. Kristelig Folkeparti håper også at dagens debatt kan bidra til at det planmessige arbeidet mot vold i nære relasjoner kan bli mer effektivt, ikke minst når det gjelder å avverge vold mot kvinner i innvandrermiljøer.

Karin S. Woldseth (FrP) [12:49:13]: Først vil jeg takke representanten for Kristelig Folkeparti for et aldeles glitrende innlegg. Det var både interessant og konstruktivt, i motsetning til de andre innleggene vi har hørt her, der det høres ut som man holder på med en valgkamp fremdeles. Men i tilfelle de ikke har funnet det ut, så er valgkampen over.

Jeg tok opp dette temaet fordi det er en virkelig bekymring for meg. Vinklingen man nå ser i denne debatten, hadde jeg trodd skulle vært mye mer saksorientert, og

ikke angrep på Fremskrittspartiet, for dette er virkelig en sak som jeg brenner for, så til de grader.

Det er faktisk sånn at det ikke er mer enn én uke eller to siden det var en afrikansk kvinne som rømte til Sverige. Hun kunne verken norsk eller engelsk, og kunne dermed heller ikke kommunisere. Men hun rømte altså til Sverige, for der fikk hun hjelp. Hun trodde ikke hun fikk hjelp i Norge. Hun hadde vært her i halvannet år, og bodde med en voldelig mann.

Selvsagt mener ikke Fremskrittspartiet at botidskravet skal opphøre. Jeg har lest opp hva som ble vedtatt i Europarådet i 2006, der man inviterte medlemslandene til å gi kvinner selvstendig rettslig status uavhengig av ektemannens, etter ett år. Det er selvsagt ikke Fremskrittspartiets politikk. Det er en resolusjon vedtatt av Europarådet.

Jeg må si at jeg er litt lei meg, jeg er faktisk ganske lei meg for at denne debatten endte på denne måten. Jeg håper at statsråden, Stortinget, kommunene og det offentlige, og ikke minst de frivillige organisasjonene som kanskje kommer tettest på de kvinnene som vi ellers ikke ser og får snakket til eller med, i framtiden kan jobbe for at disse kan få det bedre, at de skal bli synlige, og at vi greier å fange dem opp. For å kunne gjøre det er det helt riktig som representanten Torve sa, at man må få kommunene til å drive oppsøkende virksomhet. Verken krisesentre eller barnehus hjelper. Krisesentrene er flott for kvinner som ikke er i denne gruppen. Men det er ikke det jeg snakker om. Jeg snakker om en gruppe kvinner som ikke synes, og hvordan vi skal få tak i dem. Da hjelper det ikke med introduksjonsprogram. Det hjelper ikke med norskopplæring, det hjelper ikke med noen ting, hvis kvinnene fremdeles er isolert, blir slått og banket hjemme. Det synes jeg at statsråden kunne tatt tak i istedenfor å gå rett i strupen på Fremskrittspartiet. Jeg synes det bør være tverrpolitisk enighet om at denne kvinnegruppen må vi få tak i.

Statsråd Knut Storberget [12:52:32]: Jeg skjønner at det kan være sårt å bli konfrontert med sin egen politikk når man brenner så veldig for et felt som det representanten Karin S. Woldseth gjør. Men man kan jo ikke med respekt å melde stå her og si at det er viktig at man får mer språkopplæring, mer kontakt med det sivile samfunn, mer introduksjon, at man får større muligheter til å bli i landet, når man samtidig gjør det motsatte i budsjettet, som er det viktigste nøkkeldokumentet. Det må man tåle. Det er ikke valgkamp. Det er real politisk debatt.

Jeg vil bare si – jeg sa det også da vi diskuterte budsjettet før jul – at de kuttforslagene som Fremskrittspartiet har på dette feltet, vil nettopp ramme disse sårbare kvinnene. Tror man at disse kvinnene ville få det lettere hvis man hever bostedskravet til fem år? Nei, hvis en hever bostedskravet, vil de som ikke rapporterer, bli en mye større gruppe, som faktisk ikke får opphold i landet. Når man interPELLERER med et engasjement, utfordrer andre politikere, må man samtidig tåle å bli konfrontert med sin egen politikk. Jeg skjønner at det er vanskelig på dette området – jeg skjønner at det er vanskelig.

Så vil jeg bare si at det fins ikke en kriminalitetstype som egentlig er mer omfattende, mer krenkende, og som

bryter tilliten mer enn vold i nære relasjoner. Det er synd og skam når vi legger fram våre straffesakstall at den eneste debatten vi ofte får, er om innbrudd i husene – ikke om hva som skjer inni husene. Det trengs. Derfor er det bra at debatten reises.

Representanten Bekkevold var inne på spørsmålet om hvordan politiet håndterer slike saker. For noen år siden var det slik at man nærmest opererte med en kode som het husbråk, og avfeide det. Men jeg vil så sterkt jeg bare kan, si at både den forrige regjeringens innsats og den nåværende regjeringens innsats har bidratt til å fjerne den oppfatningen. Det er en av grunnene til at det har vært en vekst på 400 pst. i antall saker om mishandling i familieforhold som politiet jobber med. Det må være bra. At flere hundre barn i løpet av de to siste årene har fått hjelp i våre barnehus, som vi sammen har vedtatt budsjettet for, viser at det nytter, og at vi kan løfte dette feltet. Men vi er ikke ferdige. Jeg håper at framtidens innvandringsdebatt, framtidens debatt om asyl, vil dreie fra å være en debatt om hvor mange som kommer ubegrunnet til Norge, til å bli en debatt om hvordan vi særlig tar vare på de sårbare gruppene. Det gjelder dem som er utsatt for kjønnsbasert forfølgelse, det gjelder kvinner som utsettes for vold, og det gjelder ikke minst alle de barna som kommer til Norge, dem som har kommet til Norge, og for framtida også dem som vil komme til Norge. Derfor er jeg helt enig med representanten Horne når hun sier at dette er et viktig tema. Ja, det er så viktig at Fremskrittspartiet bør endre sin politikk.

Presidenten: Dermed er debatten i sak nr. 1 ferdig.

Sak nr. 2 [12:55:47]

Interpellasjon fra representanten Per Roar Bredvold til nærings- og handelsministeren:

«Tall for reiselivsnæringen de første 9 månedene i 2009 viser en negativ trend der antallet overnattingsdøgn har et fall med 3 pst., og at omsetningen innen overnattingsvirksomhet falt med 5 pst. fra 2. kvartal 2008 til 2. kvartal 2009. NHO Reiseliv har nylig gjennomført en undersøkelse blant sine medlemsbedrifter som viser at 1 av 4 vurderer mulighetene til å drive lønnsomt som dårlig og at 1 av 3 bedrifter kommer til å redusere aktiviteten. Reiselivsnæringen møter en rekke konkurranseulemper i Norge som dårlig infrastruktur, byråkratiske plan- og reguleringsprosesser samt et høyt skatte- og avgiftsnivå. Reiselivsnæringen er av stor betydning for mange lokalsamfunn.

Hvordan vil statsråden sikre mer konkurransedyktige rammebetingelser for reiselivsnæringen?»

Per Roar Bredvold (FrP) [12:56:57]: Reiseliv er en viktig næring for Norge. Reiseliv er den fjerde største næringen, noe kanskje ikke alle er klar over. Den har vært voksende gjennom tidene, men for 2009 har den hatt en negativ utvikling for mange. Reiselivsnæringen står for ca. 3,3 pst. av bruttonasjonalproduktet og vel 6 pst. av den totale sysselsettingen. I 2007 var det 14 090 regist-

rerte reiselivsbedrifter i Norge, og man omsatte da for ca. 85 milliarder kr.

Det som også er interessant å se på, er hvor disse arbeidsplassene er, og hvem reiselivsnæringen sysselsetter. Arbeidsplassene er ofte ute i distriktene hvor arbeidsmarkedet er slakt, og næringen gir ofte arbeid til kvinner som ønsker seg en jobb, men ikke nødvendigvis en 100 pst. stilling. Næringen gir også tilbud til skoleelever og ungdom som trenger å jobbe litt i tillegg til f.eks. skolegang eller studier. Sånn sett kan man si at turistnæringen opprettholder bosettingen ute i distriktene, samt at den gjør distriktene mer spennende og innholdsrike.

Like viktig er næringen for bl.a. kulturlandskapet og det å holde tradisjoner i hevd. Dette gjelder også spesielt ute i distriktene. Dagens turister vil oppleve noe utenom det vanlige. Man ønsker at rommet, servicen, maten etc. skal stå i forhold til det man betaler, og selvfølgelig helst litt til. Men når man har opplevd dette, vil mange ha noe mer. Da er det for mange at jakten på opplevelsene kommer inn i bildet. Da gjelder det for næringen å kunne tilby noe som konkurrenten ikke har, enten konkurrenten er norsk eller utenlandsk.

I helgen, dvs. på søndag, var jeg på reiselivsmessen på Lillestrøm – for øvrig for første gang. Det var svært mange stander, med svært mange fristelser. Den første standen jeg kom til, dvs. la merke til, var en fra Sverige, og Dalarna. Grunnen til det var at de hadde med seg en snøscooter. De kunne tilby opplevelser ute i naturen, hvor nettopp snøscooteren, hvis ønskelig, kunne være en del av opplevelsen. Det kan også være en fin måte å oppleve naturen på for dem som trenger hjelp for å få dette til. I Norge er det ikke lov å tilby denne tjenesten. Dette er til stor ergrelse for mange, som nettopp kunne tenkt seg dette som en av flere ting. En hedmarking jeg snakket med på en stand, sa at snøscooteren og bruk av denne dessverre ikke ble betraktet som et næringskjøretøy av myndighetene.

Jeg kjenner mange i mitt distrikt som gjerne kunne ha tenkt seg å kjøre snøscooter lovlig i Norge, i godkjente løyper. De reiser nå i stedet til Sverige – leier seg inn på hotell, hytter eller lignende og kjører der. De kjøper også snøscooter i Sverige, har service der samt alt annet de bruker penger på. Dette blir det mye penger av, som Norge, næringen og reiselivet her kunne fått i stedet. Dette er selvfølgelig en liten del, men det er mange slike bestemmelser og hindringer som gjør at det er vanskelig å drive næring her, mens våre utenlandske konkurrenter har sine fortrinn.

Så noen flere tall. I de første ni månedene av 2009 var det 23,6 mill. overnattingsdøgn i Norge. Sammenligner vi med tilsvarende periode i 2008, da det var ca. 24,3 mill. overnattinger, viser dette en nedgang på nesten 3 pst.

Når det gjelder omsetningen innenfor overnattingsvirksomheten, falt denne med 5 pst. Hotellvirksomheten falt mest, med hele 6,4 pst. Campingplasser og turisthytter økte derimot omsetningen med 10,7 pst., og det er dette som gjør situasjonen noe lysere. Alle tall er fra første halvår 2009 – kontra 2008. Det vil si at folk overnatter mindre, altså ca. 3 pst., samt at de overnatter på billigere steder enn

tidligere. Det samme gjelder for dem som selger mat og drikke etc. Det selges mye, men man selger mer av typer som er noe rimeligere.

Samtidig som vi opplever dette, kjøper nordmenn sydenreiser som aldri før, forrige år var det noe annerledes. Dette skyldes sikkert mange ting, bl.a. noe vi politikere heldigvis ikke kan gjøre noe med: været. Den regnfulle sommeren 2009 gjorde at mange reiste til varmere strøk. 60 pst. av aktørene som selger reiser til utlandet, melder om omsetningsvekst. Dette er jo hyggelig for dem, men det ville vært hyggeligere hvis flere av oss ville brukt vårt eget land som turiststed.

Selv om enkelte steder, som f.eks. vintersportsstedene Trysil og Hemsedal, melder om økt salg, gjelder dette ikke for alle – på langt nær. En fersk undersøkelse som hovedorganisasjonen for handel og service gjennomførte før jul, viser nemlig at bookingsituasjonen for en rekke bedrifter er svakere nå enn på samme tid i fjor. 13 pst. melder om betydelig færre bestillinger. Kun 5 pst. svarte det samme i fjor. Størst nedgang har distriktshotellene, med minus 20 pst. Men også byhotellene har en nedgang, selv om den bare er på 3 pst.

Ser man på sommersesongen 2010, svarer 25 pst. av de spurte at de har lavere eller betydelig lavere innbooking. Dette er skremmende tall. Og det som er enda mer skremmende, er at 14 pst. av overnattingsbedriftene svarer at det er svært sannsynlig at de vil få likviditetsproblemer utover våren. Dette betyr at mange f.eks. vil utsette og kanskje kansellere investeringer i bedriften, noe som vil føre til at de som trenger denne oppgraderingen eller denne utbyggingen, vil få det enda tøffere videre.

Folk etterspør kvalitet, og dermed kan det bli enda vanskeligere å få et godt resultat. Dette gjelder for ca. 50 pst. av de spurte.

Forrige nærings- og handelsminister, Sylvia Brustad, sa gjennom sin regjerings Soria Moria-erklæring at reiseliv er en av fem næringer hvor Norge har særskilte forutsetninger for å lykkes. Det ble også lagt fram en strategi for å satse på næringslivet – og herved turisme. Mange innenfor bransjen og også de som på en eller annen måte får sin del av inntektene fra turistene, har ikke merket noe særlig til dette. Hele 40 pst. av det turistene bruker, går til kjøp av tjenester eller produkter fra andre enn reiselivet selv, sies det. Så hva kan man gjøre for at næringen kan opprettholdes og helst styrkes?

Fremskrittspartiet mener det er mange ting som kan gjøres for at næringene kan bli sterkere og kan vokse. Noen ting er enkle, som det jeg innledet med: å gi muligheter til f.eks. snøscooterkjøring, slik som i Sverige. Andre ting som er enkle, er å få et lavere skatte- og avgiftsnivå. Dette vil bidra til at næringen vil være mer konkurransesterk når det gjelder det turistene i dag må betale i Norge – kontra i utlandet.

Videre er en økt satsing på samferdsel en viktig del av dette. Dette gjelder på alle områder, men kanskje spesielt på vei.

Det må også være enklere å få lov til å skilte, enten det er langs vei eller f.eks. på bygninger. Dette må dessuten

bli billigere enn det er i dag. Markedsføring er viktig for å lykkes.

Vi må gjøre det enklere, raskere og rimeligere når noen søker om å få utvide, bygge, omregulere etc. Det må være enklere å kombinere to eller flere yrker, som f.eks. den bonden som vil drive litt turisme i tillegg. Dette er svært viktig, da det også styrker landbruket og bosettingen. Det samme vil f.eks. gjelde for dem som har sin næring langs kysten.

I tillegg trengs det mye midler til markedsføring, både for å få nordmenn til å feriere i Norge og – viktigst – for å få utlendinger til å komme hit. Her har Regjeringen økt noe, men langt fra det som Fremskrittspartiet har i sitt alternative budsjettforslag. Det er greit å få f.eks. tyskere hit i sine bobiler, men mye penger blir det ikke av det.

Ellers må Regjeringen spille enda mer på lag med næringen. Hva med å gjøre f.eks. Oslo og andre egnede byer til store, flotte og interessante cruisebyer? Dette er ofte turister med mye penger som er interessert i kvalitet, og som dermed har mulighet til å betale.

På samme måte må vi gjøre Norge mer interessant for dem som ikke ønsker å bruke så mye penger på en ferie, både når det gjelder våre egne innbyggere, og når det gjelder utlendinger. Det er her Norge er så unikt og kan tilby så mye forskjellig. Men for å få dette til trengs det oftest støtte, ikke nødvendigvis mye mer penger, men en forenkling av nettopp lover og regler.

Vi må også tenke industri og turisme sammen. Mange har lyktes, som f.eks. Magnor Glassverk, som har godt over 100 000 besøkende hvert år. Det kan være flere slike bedrifter som kan utvikles, slik at det blir en vinn-vinn-situasjon for alle. Til det trenger de kanskje litt hjelp, men det viktigste er at de får lov til å gjøre sine planer til virkelighet.

Til slutt: Forutsigbarhet er viktig også for denne næringen.

Statsråd Trond Giske [13:07:12]: Det er et viktig tema innen næringspolitikken interpellanten tar opp. Det kjenner han ikke minst fra sitt eget fylke hvor man noen steder har lyktes svært godt i sin reiselivsstrategi og skapt mange lønnsomme arbeidsplasser.

Finanskrisen har imidlertid hatt en virkning også på den norske reiselivsnæringen. Først og fremst merkes det ved at færre utlendinger har valgt å besøke Norge i år. Finanskrisen har ført til nedgang i antallet utenlandsreisende over hele verden, og i Europa og Nord-Amerika spesielt.

Nedgangen i antallet utenlandsturister til Norge skiller seg ikke nevneverdig fra det som er tendensen internasjonalt. Langt de fleste har tapt utenlandsturister i 2009, og Norge har eksempelvis tapt færre utenlandsturister enn både Finland og Danmark. Sverige har greid seg godt i året som har gått, noe som i stor grad kan tilskrives en vekst i antallet nordmenn og dansker som har lagt sommerferien til Sverige på grunn av gunstig valutakurs.

Målt i antall turistankomster til landet har Norge økt sin markedsandel i det europeiske turistmarkedet hvert eneste år siden 2002. I 2002 hadde vi en markedsandel på 0,76 pst. av det totale antallet turistankomster i Europa. I

2008 hadde vi en markedsandel på 0,91 pst. Med andre ord har norsk reiseliv de siste årene sett en positiv utvikling sammenlignet med andre land i vår del av verden.

Når det er sagt, så opplevde Norge i perioden januar til november i fjor en nedgang på 8 pst. i antallet gjestedøgn fra utenlandsturister. Til en viss grad er dette kompensert for ved at antallet norske turister i Norge sommeren 2009 nådde sitt høyeste nivå noen gang. Det totale antallet gjestedøgn, både fra norske og utenlandske gjester, ser ut til å ha gått ned med 2 pst. i fjor.

Bildet av sommeren i den norske reiselivsnæringen er svært sammensatt. Deler av landet, som Helgelandskysten, har opplevd sin beste sommer noensinne, mens andre deler av landet, som deler av Fjord-Norge, har sett en nedgang, spesielt fra markedene som har vært hardest rammet av finanskrisen, som USA og Storbritannia.

Når det gjelder året foran oss, indikerer de siste prognosene fra Innovasjon Norge en økning på mellom 1 og 3 pst. i antallet gjester til Norge. Til tross for usikkerhet er det grunnlag for en forsiktig optimisme foran året som ligger foran oss.

Utenlandsturistene representerer en tredjedel av gjestedøgnene i Norge i løpet av ett år, og det er viktig at vi arbeider aktivt for å lokke til oss flere utenlandsturister i 2010. I året som kommer, står vi som arrangør av en rekke store begivenheter, som Melodi Grand Prix-finalen i Oslo i mai og Ski-VM i februar 2011. Dette er verdifulle anledninger til å profilere Norge som reisemål, og dette må vi utnytte til fulle.

For å bidra nettopp til å øke kjennskapet til Norge som reisemål bevilget vi over inneværende års statsbudsjett mer enn noen gang: 250 mill. kr til Innovasjon Norges reiselivsarbeid. Først og fremst handler dette om markedsføring av Norge i utlandet.

Markedsføring er imidlertid mer enn bare markedsføringskampanjer på tavler i utlandet. Vel så viktig er det at vi tar imot de turistene som allerede har valgt å feriere i Norge, på en så god måte som overhodet mulig. Turister som er fornøyde med norgesoppholdet, kommer gjerne tilbake og snakker dessuten varmt om ferien sin til venner og kjente, noe som igjen genererer nye reisende.

Å få flere reisende til Norge gjør vi også ved stadig å kunne tilby nye og enda bedre reiselivsprodukter. Innovasjon og utvikling av helhetlige pakkedøsninger i reiselivsnæringen er derfor et satsingsområde, bl.a. gjennom fire pilotprosjekter vi satte i gang på dette området i september 2009. Likeledes satses det mye på å utvikle et mer bærekraftig reiseliv i Norge. Også på dette området er det egne pilotprosjekter. I begynnelsen av februar leverer Innovasjon Norge en rapport med forslag til tiltak som skal gjøre den norske reiselivsnæringen enda mer bærekraftig.

Regjeringen har også store forventninger til at utnevnelsen i juni 2009 av et Norwegian Centre of Expertise innenfor reiseliv, NCE Tourism – Fjord Norway, skal resultere i ny kunnskap om produktutvikling og samarbeidsformer innen reiselivsnæringen.

Vi ønsker å gjøre det lettere for dem som ønsker å feriere i Norge, å finne fram til og bestille det vi har å tilby. Derfor arbeides det nå med en nasjonal bookingløs-

ning, et samarbeidsprosjekt mellom reiselivsnæringen og det offentlige, for å gjøre så mye som mulig av den norske reiselivsnæringen bestillbar gjennom internettportalen visitnorway.com.

Jeg ønsker å være en lyttende nærings- og handelsminister. For å sikre god kontakt mellom de ulike næringene og departementet har jeg tatt initiativ til en rekke møter med sentrale næringsaktører, både i departementet og rundt omkring i landet.

Strategisk råd for reiseliv er et viktig organ for å sikre god dialog med aktørene i reiselivsnæringen. Her sitter det 16 representanter fra hele bredden av næringen som skal møtes til råd to til tre ganger i året. Jeg tar sikte på å holde neste møte i Strategisk råd for reiseliv i februar eller mars.

Som det blir påpekt her, er det, i likhet med andre næringer, slik at flere departementer har ansvar for saksområder som utgjør rammebetingelsene for reiselivsnæringen. God kontakt mellom departementene og riktig balansering av ulike hensyn er en viktig utfordring. Av problemstillingene som er nevnt, ligger hovedansvaret for infrastruktur i Samferdselsdepartementet, for skatter og avgifter hos Finansdepartementet og for plan- og reguleringsprosessene hos Miljøverndepartementet. Nærings- og handelsdepartementet har hovedansvaret for koordinering av politikken overfor reiselivsnæringen, og vi går i dialog med relevante departementer ved behov.

I de fleste tilfellene er det ulike interesser inne i bildet. Stortingetsrepresentant Bredvold har tidligere i Stortingets spørretime spurt om forholdene rundt skilting til næringsvirksomhet langs de norske veiene. I dette tilfellet kan det være at hensynet til næringens behov for markedsføring gjennom tydelig skilting kommer i konflikt med trafikk- og sikkerhetshensyn. I den saken er sikkerhetshensyn og begrensning av informasjon til det absolutt nødvendige regnet som viktigere enn å gi alle typer næringsvirksomhet anledning til å få satt opp henvisningsskilt langs relevante veistrekninger. Målet må være å finne en god balanse mellom de ulike hensynene.

Det at Norge jevnt og trutt har tatt markedsandeler i det europeiske turistmarkedet de siste sju årene, indikerer at de norske rammebetingelsene er konkurransedyktige. Samtidig er det viktig at vi arbeider kontinuerlig for å bedre disse på de områdene det er mulig.

Den nasjonale reiselivsstrategien «Verdifulle opplevelser» som ble lansert for to år siden, i desember 2007, ble utviklet i nært samarbeid med reiselivsnæringen. Denne strategien staker ut en kurs som skal legge til rette for større verdiskaping i og lønnsomhet for reiselivsnæringen. En statusrapport for arbeidet med tiltakene i denne strategien ble laget i fjor høst, i september 2009.

Det er viktig at vi fortsetter arbeidet med å iverksette tiltakene i strategien og slik at de resultatene som allerede er oppnådd, sikres og blir varige. Samtidig vil vi bygge videre på denne strategien og se på nye tiltak. I fjor vår og høst nedsatte min forgjenger to arbeidsgrupper bestående av næringsaktører som bl.a. så på tiltak for å fremme mer helhetlig tenkning i reiselivet og hvordan vi bedre kan legge til rette for flere helårige arbeids-

plasser. Flere av disse tiltakene har vi begynt å arbeide med.

Norge er et unikt reisemål. Vi har en fantastisk natur. Vi har mye kultur, slik også Bredvold peker på. Kollingen mellom dette og en konkurransedyktig, produktiv og innovativ reiselivsnæring kan gi grunnlaget for mange levedyktige arbeidsplasser, ikke minst i Distrikts-Norge.

Per Roar Bredvold (FrP) [13:14:50]: Jeg takker statsråden for et innholdsrikt innlegg, der det ble henvist til mye. Men næringen etterspør at det skjer noe, og at det helst skjer raskt, fordi utviklingen i 2009 er svært lite positiv. Den viser nedgang, så noe må skje.

Som jeg sa i innlegget mitt, er det mange ting man kan gjøre, bl.a. når det gjelder forenkling av lover og regler, at man kanskje ser litt på skatter og avgifter, at man ser litt på samferdsel – og dette med skilting, som statsråden var inne på. Det er mange ting man kan gjøre.

Som sagt kom jeg på reiselivsmessen, og jeg var ikke alene om å stoppe på standen til Dalarna i Sverige, hvor det sto en snøscooter. Noe så enkelt som at vi sier ja til at man kan kjøre snøscooter i Norge på egnede og godkjente løyper, vil bidra til at vi kan utvikle et produkt som blir spennende for den gruppen som ønsker det, og det er en stor gruppe.

Det er klart at Norge konkurrerer med andre land. Som man sikkert så i noen aviser i helgen, er det nå kampanjepriser på reisemål. Man kan reise billig nesten verden rundt – i ett tilfelle en reise for 1 798 kr, og hvis man har barn, koster det kun 1 kr å ta med barnet hvis det er under 11 år, og da er også flyreisen inkludert. Det er klart at da blir det billig. Hvis man bruker 1 798 kr i Norge, kommer man ikke langt, og det er ikke sikkert man får overnatte så mange timer for det heller. Så vi konkurrerer med andre land som kan tilby unike produkter til en rimelig pris. Vi har virkelig noe å kjempe mot, og da må vi utnytte de muligheter som Norge har. Jeg gjentar én gang til det med snøscooter, som det er så enkelt bare å si ja til på egnede løyper. Hvorfor gjør vi ikke det?

Ellers skjer det mye, som statsråden sa, men reiselivet gjør også mye selv. For eksempel: Nabofylket til Hedmark heter Värmland. Der er det nå et samarbeid mellom Värmland og Hedmark for å gjøre reiselivet bedre, for det er klart at vi kan samarbeide med konkurrenter også. Vi kan samarbeide med konkurrenter i Norge, men vi kan også samarbeide konkurransemessig med andre land – i dette tilfellet Sverige. Når man har et produkt som er bra, og naboen har et produkt som er bra – kanskje med noen andre ting – og man syr det sammen, så blir det et unikt produkt som mange land etterspør, bl.a. folk som kommer fra USA. Det er mange mennesker som har mye penger, og det er klart at dem må vi få til Norge. Jeg nevnte også bobilturistene. Det er ikke sikkert at de legger igjen så mye penger som dem som kommer på en charterreise.

Jeg etterlyser mer fra næringsministeren. Jeg har tro på at næringsministeren får det til, men det må skje noe raskt.

Statsråd Trond Giske [13:18:02]: Interpellanten og jeg deler i hvert fall en optimisme om at vi kan få det til.

Det viser jo tallene også – de siste sju-åtte årene har vi lyktes. Vi har økt våre markedsandeler.

Nå er det ingen tvil om at det finnes mange land som man kan reise til som tilbyr lavere arbeidskraftpris enn det vi har. Vi kan aldri konkurrere med fattige land med lave lønnskostnader, rett og slett fordi lønnsnivået i Norge er det som viser levestandarden vår. Vi ønsker å opprettholde en høy levestandard. Desto viktigere er det at vi er ekstra smarte når det gjelder å utvikle spesielle produkter og eksklusive, annerledes opplevelser som en ikke kan finne noe annet sted enn her, og ikke minst at vi er smarte når det gjelder organisering og produktivitet, slik vi er på andre områder. Det er jo nettopp det som gjør at vi kan beholde den høye levestandarden vår.

Fremskrittspartiet og Regjeringen har kanskje litt forskjellig syn på snøscooterkjøring generelt og reguleringen av det, men mange steder har man jo lokalt funnet veldig gode kombinasjoner når det gjelder å drive næringsutvikling, utnytte naturen og samtidig ta vare på naturen. Det er jo nettopp det at vi tar vare på naturen, at norsk natur er uberørt, at vi har det villmarkslivet som vi har, som kan gjøre Norge til et helt spesielt reisemål. Hvis vi ikke hadde hatt nasjonalparkene, hvis vi ikke hadde hatt de uberørte fjordene, hvis vi ikke hadde hatt fjell og vidder som folk kan oppleve, hadde Norge også som turistnasjon vært et fattigere land. Jeg tror nettopp at den uberørte naturen og opplevelsen av å være ute i villmarken er noe som flere og flere i en moderne sivilisasjon vil etterspørre, og som kan legge grunnlaget for gode reisemål. Det betyr ikke at man ikke skal drive aktivitet her. Det betyr tvert imot at man skal drive en bærekraftig og miljøvennlig aktivitet, med jakt, med fiske, med opplevelser osv., og så får vi finne den balansen mellom motoriserte kjøretøyer – om det er helikopter, snøscooter eller bilkjøring – og det å ta vare på den uberørte naturen. Men her tror jeg det er mange lokale ildsjeler og forretningsdrivende og bedrifter som gjør en kjempejobb, i samarbeid med både lokale myndigheter og statens representanter i de ulike fylkene.

Else-May Botten (A) [13:20:54]: Jeg er glad for at interpellanten gir oss muligheter til å snakke om reiselivspolitik, for det er et tema som Arbeiderpartiet og Regjeringen er veldig opptatt av. Reiselivssatsingen har vært som en rød tråd gjennom samtlige statsbudsjett som denne regjeringen har lagt fram, som ett av fem områder det satses helt spesielt på.

Og som statsråden sa: Over årets budsjett er det bevilget mer enn noen gang – hele 250 mill. kr til Innovasjon Norges reiselivsarbeid. Det er faktisk en økning på 150 pst. fra budsjettet til Bondevik-regjeringen i 2005.

Reiseliv er blant de raskest voksende næringene i verden, og målet er at vi fra norsk side skal ta vår del i denne veksten. Interpellanten får det til å høres ut som om norsk reiseliv har det ganske traurig og tungt, med en rekke særnorske konkurranseulempes. Det er ingen tvil om at den internasjonale kampen om turistene er både tøff og krevende, og at også denne bransjen merker den internasjonale finanskrisen. Finanskrisen har dessverre ført til en nedgang i antall utenlandsreisende over hele verden, og det

ser vi alvorlig på. Men i tillegg til å ha en regjering som er villig til å satse på nettopp denne næringen, har landet vårt også en rekke naturgitte forutsetninger for virkelig å lykkes. Norge kan tilby en storslått natur og svært varierende opplevelser. Derfor er det viktig at vi satser på markedsføring av dette ute i den store verden. Næringskomiteen var jo på Senja i forrige uke. Når man snakker om reiseliv og muligheter for å skape et større marked enn det man har, og gjerne stjele litt fra naboene i øst, er i hvert fall reiselivsnæringen selv på hugget for å hente inn mer av det markedet som ligger der. Det er viktig.

Reiselivsnæringen er spesielt viktig for distriktene og for mange lokalsamfunn rundt om i landet. Dette er faktisk den viktigste næringen, som gir positive ringvirkninger også til andre næringer. Vi kan nødvendigvis ikke konkurrere på pris, men vi kan vinne på kvalitet – vi kan sørge for at produktene er bra og av god kvalitet. Derfor pekes det også på kvalitet i reiselivsstrategien som ble lagt fram i 2007, og som ble utarbeidet i nær dialog med næringen. Kursen som stakes ut i denne strategien, er viktig. Og statusrapporten som ble lagt fram i fjor, viser at aktørene rundt omkring er godt i gang med å følge opp de gode tiltakene som ligger til grunn.

Jeg merket meg at statsråden sa at han har tatt initiativ til en rekke møter med sentrale næringsaktører både i departementet og rundt omkring i landet for å sikre god kontakt med næringen. Det er betryggende med tanke på en fortsatt offensiv reiselivsstrategi fra Regjeringens side.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:24:20]: Først av alt vil jeg få lov til å takke interpellanten for at han har tatt opp denne saken i dag, slik at vi kan få lov til å tilkjenne signaler både om hvordan vi ser på stoda, og ikke minst om hvordan vi kan bli bedre i framtiden. Vi setter også stor pris på det svaret statsråden ga, som faktisk viser at han er interessert i temaet. Så kan man selvfølgelig ha ulike tilnærminger til bruk av virkemidler etc., men jeg tror at ved å få i gang debatten kan man komme et steg videre.

Jeg tror nok at alle skal ta inn over seg at Norge har hatt en formidabel utvikling innen reiseliv de seneste 10–20 årene. Men så er spørsmålet: Hvordan kan vi fortsatt klare å opprettholde nettopp denne tiltroen og tilstrømmingen til Norge – og til vårt reiseliv? Disse markedene endrer seg over tid. Hvem var det f.eks. for åtte–ti år siden som så for seg at Russland skulle komme til å bli en relativt stor nasjon på reiselivssiden i Norge? Vi ser nå at det kommer charterfly fra Moskva inn til norskekysten, folk går om bord i busser og drar fram og tilbake. Det er faktisk en god del som kommer fra et relativt høytbetalende marked, nemlig fra Russland.

Det som er viktig, er å satse på mangfold. Det er viktig å satse på opplevelsesturisme, som f.eks. rafting, fjellvandring etc. Fisketurisme er en annen bit av dette. Videre kan vi tilby en rekke eksklusive opplevelser, bl.a. ved bruk av helikopter, og snøscooter, som også interpellanten var innom. Det er faktisk veldig viktig i store deler av Norge, for nettopp å kunne konkurrere med bl.a. det som skjer i Sverige. Her har vi oppover i grenseområdet i Norge totalforbud mot snøscooterkjøring, bortsett fra litt nyttekjøring

til hytter og eventuelt til næringskjøring, mens på svenskisiden er det mye større frihet. Det vil si at de automatisk vil ha fortrinn til det markedet.

Videre tror jeg det er viktig at departementet tar en gjennomgang sammen med næringen for å se på – som også statsråden var inne på – hvilken strategi vi skal legge i årene som kommer.

Jeg setter store spørsmålstejn ved bl.a. hva vi gjør f.eks. overfor Kina. Statsråden har jo nettopp vært i Kina. Kina har blitt en stor handelspartner for Norge. Vi skal ikke se bort fra Kina når det gjelder turisme. Det er svært mange i en befolkning på Kinas størrelse som har god økonomi. Disse utgjør et stort marked. Jeg tror at vi også i årene som kommer, bare skal ta inn over oss at det vil kunne bli et stort marked også for Norge. Da må vi ha en strategi for å kunne selge dette og gjøre det over tid, slik at vi ikke kommer hals over hode idet vi ser at det skjer visse endringer, og dermed kommer bakpå.

Det som har å gjøre med reguleringssaker – bygging, reguleringer, etc. – er også svært viktig. Selv kommer jeg fra det som er omtalt som den levende jugendbyen. Man kunne selvfølgelig bare tatt inn over seg at Ålesund, som står på UNESCOs liste knyttet til jugendstilen, bare skal være en plass der vi har stilt ut bygninger. Men det som er viktig, er jo å ha en kombinasjon av næringsvirksomhet og at folk bor der, samtidig som vi kan vise fram det som er det spesielle. Nettopp levende turisme, levende bygdesamfunn og levende byer er svært viktig. Jeg tror i hvert fall at i framtiden er det svært få som kommer til Norge bare for å se på fjorder og fjell. Det er mange som gjør det i dag, men før eller siden vil vi kunne få en endring i de ønskene. Det vi skal presentere, må også ha en funksjon utover det å være et turistmål.

Når det gjelder cruisetrafikken, er det en av de viktigste næringene vi har i Norge. Apropos rammevilkår: Norge innførte NO_x-fondet, og da er det slik at hvis en cruisebåt f.eks. kommer inn til Bergen og skal gå langs kysten, så utløser den NO_x-avgift. Hvis båten skal på østersjøcruise – dvs. at den bare skal innom Oslo havn før den går ut i Østersjøen – er den fritatt. Dette er med respekt å melde konkurransevridende i forhold til de båtene som skal gå langs kysten. Man kan selvfølgelig melde seg inn i NO_x-fondet, men det viser seg at det er ikke alle som gjør det.

Det er viktig at vi har en strategi for hvordan vi kan bli bedre. Da håper jeg også at reiseliv kan bli en del av næringslivssatsingen, slik at man også kan søke Innovasjon Norge om markedsføringsmidler, ikke bare om produktutviklingsmidler.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [13:29:44]: Først vil jeg få lov til å takke representanten Bredvold for at han med interpellasjonen tar opp igjen debatten om reiselivsnæringens mange utfordringer og muligheter. Dette er en næring som også er blitt hardt rammet av finanskrisen, noe som både interpellanten og statsråden viste til i sine innlegg.

Sist Stortinget debatterte utfordringene innen reiseliv var i 2008, da Høyre ved Torbjørn Hansen fremmet en tilsvarende interpellasjon. Siden den gangen har næringen fått svært lite drahjelp fra sentralt hold, noe jeg også fikk

bekreftet av aktørene i reiselivsnæringen under konferansen ««Nye veier» i urolige tider». Konferansen ble avviklet i Geiranger 1. og 2. desember i fjor, og hovedtema på konferansen var: Temabasert reiseliv med fokus på opplevelser som et viktig virkemiddel for å få lengre sesong for reiselivet i Norge.

Reiselivsnæringen fikk en fin vekst etter at Bondevik II-regjeringen la fram en handlingsplan for reiseliv i 2005, med påfølgende forslag til satsing i budsjettet for 2006.

Sittende regjering pekte allerede i Soria Moria I på reiselivet som en av fem strategiske næringer som det skulle satses på. Så langt har det vært mye snakk og lite handling, uten at det er tatt nødvendige politiske grep for at næringen, spesielt i distriktene, skal kunne satse på utvidet sesong og mer helårsturisme.

Under konferansen i Geiranger ble det spesielt pekt på fremdeles dårlig samhandling og ulempe ved at rammevilkårene administreres av flere departementer. Jeg registrerte at statsråden viste til bedre dialog mellom de enkelte departementene, men jeg må si at jeg føler meg ikke helt trygg på at en slik dialog mellom departementene vil fungere godt nok, i hvert fall ikke så lenge næringen sjøl ikke føler at den har fått noen forbedring på det området.

Tidligere næringsminister Børge Brende så utfordringene, og han lanserte derfor seg sjøl som landets første reiselivsstatsråd. Jeg håper at statsråden nå vil sørge for at vi får et reiseliv der ansvaret er mer samlet under én paraply. Det gjøres i andre land, og det bør vi også gjøre i Norge.

Utfordringene i forhold til det å tilrettelegge for mer helårsturisme sto sentralt også i interpellasjonsdebatten i 2008, da statsråden den gang fikk følgende spørsmål: «Hvordan og når vil Regjeringen legge til rette for økt verdiskaping og flere helårs arbeidsplasser i norsk reiselivsnæring?» Så kan man spørre seg: Hva har så skjedd siden den gang? Jo, Regjeringen har fraskrevet seg ansvaret for viktige veier og fergestrekninger i distriktene til lutfattige fylkeskommuner, med ønske om god jul og godt nytt år!

Nøkkelen for å lykkes med å etablere mer helårsturisme ligger i det å ha trygge, gode helårsåpne veier i tillegg til det å kunne tilby flere opplevelser av høy kvalitet gjennom hele året. Et viktig virkemiddel til blir å fjerne håpløse reguleringer og åpne for at det gis rom for flere tilleggsnæringer innenfor landbruket, som dermed vil kunne bidra til å styrke næringen. Begge disse virkemidlene er viktige bidrag for å skape aktivitet og bosetting i distriktene. Regjeringen snakker ofte og mye om «lys i husan». Prioritet nr. 1 må derfor bli å få flere helårsåpne veier fram til landets turistfyrtårn. Det er viktig å løfte fram fyrtårnene, for når det regner på presten – ja, så drypper det også på klokkeren.

Sesongforlengelse og helårsturisme i tilknytning til våre mange reiselivsfyrtårn er viktig og nødvendig for at også alle de små omkringliggende destinasjoner skal kunne utvikle seg positivt. Først da får vi «lys i husan».

Et godt eksempel som ikke kan nevnes for ofte, er Geiranger–Eidsdal – en rasutsatt veistrekning inn til verdensarvområdet Geiranger, hvor det også er svært liten kapasitet på fergen Eidsdal–Linge. Samlet utgjør veipro-

blemene en stor flaskehals som bidrar til å skade turistnæringen i hele fylket.

Vi må slutte å hvile på den statusen vi har, at Norge og norske fjorder er verdens beste reisemål. Vinterstengte og rasutsatte veier, og dermed stor usikkerhet om turistene kommer fram eller ikke, er ikke lett å selge. Bestillinger blir derfor ofte kansellert, med store tap og til skade for bedriftene. Under konferansen i Geiranger ble det også etterlyst mer turistfakta. Det ble vist til for mye synsing i forhold til om turistene faktisk kommer tilbake, og hvor mye penger de eventuelt legger igjen. Sammen med et sterkt ønske om nasjonalt bidrag til sesongforlengelse og flere faktaopplysninger sto også bærekraft sentralt på konferansen.

Hvordan får vi så en bærekraftig reiselivsnæring? Jo, da må vi gi næringen gode rammevilkår generelt ... (presidenten klubber).

Presidenten: Da er dessverre taletiden ute.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [13:34:52]: Da beklager jeg!

Alf Egil Holmelid (SV) [13:35:12]: Reiseliv er ei svært viktig næring, ikkje minst for område som har svak sysselsetjing og ofte er trua av fråflytting. Reiselivsnæringa er samtidig ei av dei næringane som er viktig for heile landet, frå nord til sør.

Næringskomiteen har nettopp vore i Troms og sett kor viktig reiselivsnæringa er for det fylket. Reiselivsnæringa dekkjer heile spekteret, frå dei spesialiserte tiltaka som kan vere god attåttnæring til dei store industrielle satsingane med store ambisjonar for sysselsetjing. Heilt i sør i mitt fylke har vi mykje av den same situasjonen. Reiselivet er ein sentral del av næringsstrukturen i Agder. I dei midtre og indre bygdene i Agder er reiselivet heilt avgjerande for busetnad.

Det spesielle ved reiselivsnæringa er at ho svært ofte eksisterer i samhandling med andre næringar og offentlege tiltak. Ein stor del av turistnæringa er avhengig av levande bygder og eit levande kulturlandskap. Derfor er landbrukspolitikken viktig også for turisme og reiseliv. Dei partia som vil rive ned det økonomiske fundamentet for landbruket, vil også svekkje grunnlaget for reiselivsnæringa.

Reiselivsnæringa blir stadig meir avhengig av å kunne tilby noko i tillegg til reise og overnatting. Kulturhistorie, historiske minnesmerke, spesiell natur og aktivitetar som er knytte til det lokale, inngår som ein sentral del av produktet – dersom ein skal nå det betalingsdyktige publikumet og dei betalingsdyktige kundane. Enkelte kommunar har teke konsekvensen av det og plassert reiseliv i same etat som kultur.

Kultur, arkitektur og planlegging av uterom er også eit sentralt element i turismen. Vi ser stadig oftere at overnattingskapasitet blir plassert nær inntil sterke kulturinstitusjonar. Både enkeltpersonar, reiseselskap og bedrifter vil gjerne ha noko meir enn overnatting og mat og drikke. Eit kulturtilbod er det som ofte utgjør forskjellen mellom å velje ein by i Noreg og ein by ein annan plass. Kultur-

baserte næringer er i ferd med å bli ein vesentleg del av sysselsetjinga også her i landet. Det er eit stort potensial for samhandling mellom reiselivsnæringa og dei kulturbaserte næringane, også dei som lever i det digitale rommet. Festivalane er berre eitt eksempel. Profilering gjennom digitale media dreg også turistar til lokale tilbod. Som ein kuriositet kan eg nemne at det var studentar frå Italia som kom til Universitetet i Agder for å lære norsk fordi Noreg var landet for heavy metal.

Skal vi få eit robust og lønsamt reiseliv, er det viktig å ha eit breitt perspektiv på dei utfordringane vi står overfor. Reiselivspolitikken må sjåast i samheng med annan næringspolitikk, men må også sjåast i samheng med kulturpolitikk og arealplanlegging. Så dei partia som ikkje tek kultur og landbruk på alvor, tek heller ikkje reiselivet på alvor.

Irene Lange Nordahl (Sp) [13:38:40]: Jeg er stolt av å tilhøre et parti og en regjering som satser stort på reiseliv. Jeg la også merke til at representanten Bredvold har tro på statsråd Giske og Regjeringens satsning på reiseliv. Reiselivsnæringen står i dag for om lag 4 pst. av brutto nasjonalprodukt og om lag 7 pst. av den totale sysselsettingen i Norge.

I Nord-Norge sysselsetter reiselivsnæringen flere personer enn fiskerinæringen og landbruket til sammen. Ifølge NHO Reiselivs statistikk om reiseliv i Nord-Norge fra mars 2009 sysselsetter reiselivsnæringen om lag 18 300 mennesker i de tre nordligste fylkene, noe som betyr at litt under hver tiende arbeidstaker arbeider innenfor reiseliv. Dette viser at reiseliv er en nøkkelnæring i mange lokalsamfunn i Norge.

Jeg hadde gleden av å delta på reiselivskonferansen «Nord i Sør» i forrige uke sammen med flere i denne salen. Like etter at vi hadde deltatt der, møtte komiteen reiselivsnæringen i Troms – et møte der reiseliv var et viktig tema, og der vi også møtte veldig mange aktører som er entusiastiske på vegne av næringen. Direkte flyrute fra utlandet var et viktig tema i tillegg til videre satsning på bygging av reiselivet både i småskala og som industri.

I Senterpartiet mener vi at reiselivsnæringen har et behov for et kompetanseløft for å sikre ytterligere vekst og sysselsetting. Behovet for faglært arbeidskraft vil øke fordi turistene vil kreve kunnskapsrike ansatte. Dette betyr at man tidlig i skolen, bl.a. på videregående trinn, må ha studieretninger som utdanner folk til et liv innenfor reiselivet, og som gjør også den oppvoksende slekt klar til en videre satsning i reiselivet.

Representanten Bredvold kan umulig ha fått med seg at dagens regjering har styrket satsingen på reiseliv for 2010 som en oppfølging av den nasjonale reiselivsstrategien som ble lansert i 2007. Siden 2005 har bevilgninger til Innovasjon Norges arbeid med reiseliv blitt økt fra 100 mill. kr i 2005 til 250 mill. kr i år. Dette er en solid satsing som den rød-grønne regjeringen har foretatt. I tillegg har Regjeringen satset 50 mill. kr til etableringen av de nordnorske reiselivsselskapene. Dette kommer til å gi effekt.

I Senterpartiet er vi opptatt av å følge opp denne satsingen videre. Jeg vil også vise til at denne regjeringen

har tidenes satsing på samferdsel. Det synes jeg kanskje at representanten Elisabeth Røbekk Nørve kunne ha nevnt i sitt innlegg.

Jeg vil få avslutte med en betraktning som Fremskrittspartiet ikke greier å ta inn over seg. For reiselivet er kulturlandskapet viktig for å skape attraktive reiselivsprodukter over hele landet. En aktiv landbrukspolitikk er dermed også viktig for reiselivet. Hurtigruten har f.eks. i sin markedsføring lagt vekt på at deres gjester får oppleve et levende kulturlandskap og aktive lokalsamfunn langs hele kysten. Norge trenger en aktiv utmarksnæring for å utvikle reiseliv som næring i Distrikts-Norge. Senterpartiet arbeider for en landbruks- og fiskeripolitikk som videreutvikler reiselivsnæringen gjennom å ta vare på kulturlandskapet og legge til rette for mat- og kulturopplevelser basert på lokale mattradisjoner.

Fremskrittspartiet ønsker å legge til rette for et landbruk som kun vil overleve på de arealene som gir best utbytte, dvs. et Norge uten landbruk i de flotteste reiselivsdestinasjonene våre. Her vil det gro igjen, og turistene vil møte en vegg av skog og kratt. Tror virkelig Fremskrittspartiet at dette er en vare som vil selge?

Uten et levende landbruk over hele landet vil vi ikke legge grunnlaget for et bærekraftig og framtidrettet reiseliv.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [13:43:10]: Først takk til interpellanten. Dette er et viktig tema fordi reiselivet i store deler av landet er selve bærebjelken og en forutsetning for lokal aktivitet og bosetting. Statsråden hadde også et grundig, lærerikt og informativt innlegg. For reiselivet er en framtidrettet næring som har et større potensial enn man hittil har klart å utnytte – det har tidligere innlegg i debatten vist.

Kristelig Folkeparti har sammen med de andre opposisjonspartiene fremmet forslag om en egen stortingsmelding om reiseliv, og tiden er inne for å få fram en slik melding. Fjord Norge er lokomotivet i norsk reiselivssatsning, og det er positivt at vi har fått et nytt NCE på dette området, men Fjord Norge opplevde i 2009 et kraftig tilbakeslag. Svikten er på 10 pst., og tilbakegangen forklares av næringen med finanskrisen og mangel på markedsføringsmidler. Dette ser vi også i hotellbransjen der spesielt utenlandske overnattinger gikk ned med hele 6 pst.

Det er kombinasjonen fjord og fjell, bosetting og gårdsdrift som gjør det norske landskapet veldig annerledes og spennende. Jeg tror ikke som representanten Nesvik at dette vil endre seg så veldig mye i framtiden. Mye av grunnlaget for norsk reiseliv ligger akkurat i naturen, og det er her Norge har mye å by på. Men vi må ikke bare fokusere på fordelene til de reisende, men også på reiselivets innvirkning på mennesker som besøkes, og på verdiene i naturen, kulturen og lokalsamfunnene.

Hensynet til reiselivet må ivaretas gjennom lokale, regionale og nasjonale planer og gjennom vernetiltak for naturområder. Bærekraftig og lønnsom næringsvirksomhet må være målet. Det må også stimuleres særskilt til at reiselivsbedriftene skal benytte muligheter som ligger i programmet for enøkiltak, og inngå avtale med Enova.

Tradisjonell tenkning for å lykkes er volumtenkning. Det kom tydelig fram da næringskomiteen besøkte Målselv Fjellandsby. Der var volum i fokus. I mange tilfeller er dette riktig, men konkurransefortrinnet til mye av norsk reiseliv er høy kvalitet på kollektive goder, som stor-slått natur og et levende naturlandskap i rolige omgivelser – uten forurensning. For å unngå for mye press på naturen har noen av reiselivsbedriftene satset mer på skuldersesongene, vår og høst samt på å tilby flere alternative turer og opplevelser innenfor samme område. Det er veldig positivt.

Kristelig Folkeparti har i sitt alternative budsjett styrket Innovasjon Norge ved å øke tilgangen til risikokapital, slik at nye prosjekter i små og mellomstore bedrifter kan sikres finansiering. I tillegg vil vi øke tilgangen til privat risikokapital i nyetableringer ved å sikre rammevilkår for private investorer.

Altfor store administrative byrder er lagt på næringslivet. Dette koster omkring 57 milliarder kr årlig og rammer særlig de over 99 pst. av bedriftene som er små eller mellomstore. Mange av disse bedriftene er innenfor reiselivet. Det er viktig at disse bedriftene heller bruker tiden til kjernevirksomhet enn til å sette seg inn i stadig nye lover og forskrifter, som tynger og tapper dem for konkurransekraft.

Vi har bedt om en stortingsmelding og håper at Regjeringen i nær framtid tar et initiativ. Vi trenger en grundig gjennomgang av en næring som for mange samfunn er selve bærebjelken.

Borghild Tenden (V) [13:47:40]: Jeg vil også takke interpellanten for å reise dette viktige temaet.

Norge har med alle sine naturgitte ressurser en unik mulighet til å selge seg som et turistland. Derfor er det viktig at vi som politikere legger best mulig til rette for at dette kan skje. Statistikk fra Innovasjon Norge/Reiseliv viser dessverre at f.eks. hotellene på Vestlandet har hatt en nedgang på 14 pst. i utenlandske overnattinger de første månedene i 2009, samtidig som det har vært en reduksjon i yrkesrelaterte norske gjester. Dette er en utvikling som bør snus.

I min private, lille undersøkelse finner jeg flere faktorer som er viktige for en velfungerende turistnæring. Det handler først og fremst om bedre infrastruktur, endringer av formuesskatten og arveavgiften, mer fleksibilitet i arbeidstidspolitikken og en tydeligere profil i markedsføringen av Norge som turistmål.

Infrastrukturen i Norge er en utfordring: Veier, flyplasser, havner og tog må fungere. Flyplasser med liten trafikk og rutetider som ikke er tilpasset markedet, er i mange tilfeller et stort handikap når en konkurrerer på det nasjonale plan om større arrangementer.

Forutsigbarheten til offentlig kommunikasjon må bli bedre. Reiselivsprodukter må selges inn ett–to år i forkant. Da er det ikke godt nok at transportselskapene legger rutene for ett år om gangen, og at de er ferdige tre–fire måneder før de blir gjort gjeldende. Nedleggelse av rutetilbud skaper også problemer. En ordfører i Hardanger kunne fortelle om en nedgang på 60 pst. i antall gjester fra Stor-

britannia da en båtrote direkte til Bergen forsvant denne sesongen.

Av forståelige grunner peker mange i reiselivsbransjen på skattesystemet, spesielt formuesskatten. De fleste familiehottellene sliter med denne skatten. Årsaken er at de fleste hotellene representerer store verdier, samtidig som resultatet varierer mye fra år til år. Formuesskatten resulterer i en vegring for å foreta nye investeringer i fysiske bygg, fordi dette igjen vil øke verdien på bygget, og formuesskatten gjør et nytt hopp. Det er en negativ spiral for en hotellnæring som sårt trenger anleggsinvesteringer. Disse utfordringene er en av flere årsaker til at Venstre gradvis vil redusere og på sikt fjerne formuesskatten helt.

Arveavgiften er også med på å gjøre det lite attraktivt å ta over et familieforetak. Det oppleves som underlig at man generasjon etter generasjon skal betale en avgift til staten når man er med på å skape arbeidsplasser og styrke lokalsamfunn. Arveavgiften setter en stor del av de mindre hotellnæringene i en ytterligere skvis, og det er en avgift som etter Venstres syn må fjernes.

Reiselivsnæringen er en sesongbetont næring. Da er det viktig med muligheter for midlertidig ansettelse. Derfor vil Venstre legge til rette for dette ved å forenkle og myke opp arbeidsmiljølovens bestemmelser.

Hotellnæringen sliter ofte med å finne kompetent personale. Årsakene kan være mange. Svak finansiell stilling gjør at lønnsnivået ofte ikke kan konkurrere med andre bransjer. I tillegg er lærlingordningen svekket ved at den er gjort mer teoretisk. Jeg får opplyst at kontakten mellom skole, elev og bedrift nå er dårligere enn tidligere. Venstres svar på dette er at vi vil gjeninnføre praktiske tilvalgsfag på 8.–10. klassetrinn. Vi vil ha fritak fra arbeidsgiveravgiften og generelt sett en langt sterkere kontakt mellom skole og lokalt næringsliv.

Når reiselivet i Norge diskuteres, må de millionene vi bruker på generell markedsføring, vurderes. Innovasjon Norge skal evalueres. I den forbindelse må man se på hvor dyktige de er på markedsføring. Jeg får tilbakemeldinger om at markedsføringen er lite målrettet, lite resultatstyrt og har ingen klar profil annet enn å selge naturopplevelser. Dette bør komme fram i forbindelse med evalueringen. Reiselivsnæringen har selv mange gode ideer om hvordan markedsføringsstøtten bør brukes, bl.a. at den burde gå mer til den enkelte bedrift. Dette støtter jeg gjerne. Det private initiativ er kreativt, vitalt og har en egeninteresse i å lykkes. På den måten vil hver enkelt bedrift kunne skreddersy gode markedsføringspakker og generere flere turister til besøk i Norge.

Avslutningsvis vil jeg påpeke at mye kan gjøres innenfor regelverk knyttet til lokal produksjon, distribusjon og servering av mat og drikke. Det å satse på lokal produksjon av mat og drikke er etter Venstres syn avgjørende for fremtidens landbruk og næringsliv.

Helt til slutt: Jeg kunne også ha snakket en del om forenkling i rapportering, skjema og regelverk, men det vil jeg komme tilbake til i forbindelse med representantforslaget, Dokument 8:15 S, fra Fremskrittspartiet.

Per Roar Bredvold (FrP) [13:52:52]: Jeg tror dette har vært en god dag for reiselivet og for de næringer som har noe med reiseliv og turisme å gjøre. Jeg vil takke statsråden og representanter for gode innlegg, og jeg ikke bare tror, men vet at vi har et felles mål, men at veien dit, og hvor lang tid det tar, kan være noe forskjellig.

Ellers registrerte jeg at Senterpartiet og SV var de eneste som ikke takket for denne muligheten til å diskutere denne viktige saken. Jeg kan jo tolke det på forskjellige måter, men jeg håper at reiselivet og turismen er like viktig for dem som for alle oss andre.

Ellers er det jo mye å repetere, og en kan også komme med nye punkter, men det er ikke så mye en rekker på 3 minutter. Men dette med forenkling av lover og regelverk, som flere har vært inne på, er viktig. Vi har pratet om samferdsel, at det er viktig, turistene må få mulighet til å komme fram, vi har pratet om frihet for landbruket, om markedsføring, med økte tilskudd og mer romslighet, og kanskje også mer målrettet, som det ble nevnt her. Vi har snakket om at industrien og turismen kan gå mer hånd i hånd, og jeg gjentar dette med snøscooter og andre muligheter for å komme seg ut i naturen, både for dem som har muligheten i dag, og for dem som av forskjellige årsaker kanskje har litt mer vanskeligheter med å komme seg ut.

Denne bransjen er viktig. Den sysselsetter ca. 160 000 – det er jo enormt. Den sysselsetter folk ute i distriktene, også kvinner i stor grad, noe som er veldig positivt, for mange steder er det behov for kvinnearbeidsplasser. Bransjen sysselsetter også mange utenom selve næringen. 40 pst., som jeg nevnte, av det turistene legger igjen, blir det andre enn selve næringen som får.

Ellers er vi usikre på 2010. Jeg håper statsråden tar til seg – det har han sikkert gjort – at 25 pst. svarer at de har lavere innbookingstall nå enn de hadde i fjor, og det er også 14 pst. som mener at de i løpet av våren får likviditetsproblemer.

Ellers har jeg lyst til å bruke noen sekunder på SV. Jeg synes det er trist at man skal ha den oppfatningen om andre partier, i dette tilfellet mitt eget parti, at de ikke tar hensyn til landbrukets ve og vel. Det er jo nettopp Fremskrittspartiet som ønsker utvikling i landbruket, ved å si ja til turisme i landbruket, f.eks., og det samme gjelder selvfølgelig med hensyn til kultur.

Ellers sa representanten fra Senterpartiet at vi ikke hadde fått med oss at Regjeringen gir mer penger, men det sa jeg:

«I tillegg trengs det mye midler til markedsføring, både for å få nordmenn til å feriere i Norge og – viktigst – for å få utlendinger til å komme hit. Her har Regjeringen økt noe, men langt fra det som Fremskrittspartiet har i sitt alternative budsjettforslag.»

Altså har vi registrert det.

Jeg rekker ikke mer, ser jeg, så da takker jeg for det som er kommet fram, og håper at vi fortsatt kan diskutere denne bransjen også.

Statsråd Trond Giske [13:56:13]: Når Senterpartiet og SV i sine innlegg ikke ga en varm takk til interpellanten,

skyldes det naturligvis at de stiller seg, som i andre saker, bak statsråden, slik at vi er samlet i takken til interpellanten for å ta opp en viktig sak.

Det er jo et godt poeng det som er kommet opp i debatten, at reiselivsmulighetene i Norge avhenger av hva slags land vi kan presentere, og i mine fire år som kulturminister opplevde jeg vel ikke varm støtte til den sterke satsingen på kulturaktiviteter som den rød-grønne regjeringen har stått for, fra Fremskrittspartiet. Koblingen mellom et aktivt, levende kulturliv/kulturtilbud og reiseliv blir sterkere og sterkere. Det å reise og oppleve ting, mer enn å se på natur, delta i ting, om det er spel, forestillinger eller festivaler eller hva det nå er, skaper masse ringvirkninger, og de hundretusenene som vi kan støtte en Moldejazz eller en Hovefestival eller et teater eller andre ting med, gir mange ganger igjen i skatteinntekter i form av arbeidsplasser, overnattinger, restaurantbesøk, butikkbesøk osv. Så her er det en sterk kobling, som jeg skulle ønske at Fremskrittspartiet i sterkere grad støttet opp om.

Det samme gjelder landbruket. Jeg tror det ville vært trist å reise oppover i både Gudbrandsdalen og Østerdalen hvis dyrket mark var vokst igjen, og landskapet så annerledes ut. Dette er en vesentlig del av den reiselivsstrategien vi har, at det er et levende Distrikts-Norge.

Så er det sikkert mange ting vi kan være enige om, nemlig at vi må satse på markedsføring av Norge, og vi må satse på å bygge nettverk mellom aktører. Vi er i Norge preget av at vi har mange små bedrifter i reiselivsnæringen – noen steder kan det være fornuftig med en konsolidering, andre steder kan det være nettverksbygging som gir resultater. Det ser vi, de destinasjonene som virkelig klarer å jobbe sammen – profilere seg med en enhetlig profil, lage et produkt hvor turistene opplever en sømløs overgang mellom de ulike elementer som skal til for et vellykket opphold, om det er transporten eller overnattingen eller maten eller aktiviteten – lykkes også aller best. Så må vi utvikle spesielle produkter som er tilpasset et land som er et høykostland, som skal være et høykostland, fordi vi ønsker å ha et høyt lønnsnivå, men som samtidig på en mest mulig effektiv, produktiv måte blir konkurransedyktig med gode reiselivsprodukter.

Høyres representant viste til Børge Brende, som erklærte seg som reiselivsminister. Det skal jeg også være, reiselivsminister – jeg skal løfte reiselivet og ikke minst være den katalysatoren som får folk til å jobbe sammen, til å møtes, til å trekke sammen, til å se mulighetene vi kan få til sammen, også her i salen, med opposisjonen og gode forslag fra partiene som ikke sitter i regjering, til hvordan vi kan utvikle norsk reiseliv. Så jeg ser fram til et godt samarbeid rundt det.

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Presidenten: Sak nr. 2 er dermed ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [13:59:20]

Interpellasjon fra representanten Frank Bakke Jensen til fiskeri- og kystministeren:

«EU er nå i gang med en reform av fiskeripolitikken som skal tre i kraft i 2013. EU har nylig vedtatt et forbud mot salg av selprodukter, som får negative konsekvenser for den norske næringen så vel som norsk marin ressursforvaltning. Den norske regjering har fått kritikk for å ha vært for passiv i denne prosessen. Den fiskeripolitikk EU fører, er av stor betydning for forvaltningen av våre felles fiskebestander. Mye tyder på at disse felles fiskebestandene er på vandring, kanskje på grunn av klimaendringer. I tillegg har EU i det siste vist betydelige muskler overfor Norge, ved at Norge ble utestengt fra makrellfisket og bruddet i fiskeriforhandlingene for 2010.

Hva er statsrådets vurdering av retningen EU trekker opp for fiskeripolitikken, hvilke konsekvenser får dette for næringen, hva har Norge gjort for å påvirke reformen, og hvilke erfaringer trekker statsråden av det mislykkede forsøket på å påvirke EU i selsaken?»

Frank Bakke Jensen (H) [14:01:04]: Tilgang til EUs indre marked er en av forutsetningene for å sikre velferden i det norske samfunnet. Norge har i dag tilgang gjennom EØS-avtalen, men den gir oss ikke medbestemmelse over alle de lovene og reglene som vedtas i EU. Det norske samfunnet formes altså av beslutninger tatt i et politisk system der norske velgere ikke er representert. Fra enkelte hold hevdes det, og etter min mening med rette, at vårt valgte utenforskap svekker norske velgeres grunnleggende demokratiske rettigheter.

EU har nylig vedtatt et forbud mot salg av selprodukter. Dette får negative konsekvenser for den norske næringen så vel som norsk marin ressursforvaltning. Den norske regjering har fått kritikk for å ha vært for passiv i denne prosessen. Vi skal ikke bruke all verdens tid på dette, men selsaken er i alle fall et godt eksempel på at vi ikke sitter ved bordet når problemstillinger som i aller høyeste grad angår oss, blir debattert.

Den fiskeripolitikk EU fører, er av stor betydning for forvaltningen av våre felles fiskebestander. Mye tyder på at mange av disse fiskebestandene er på vandring, kanskje på grunn av klimaendringer. I debatten rundt Norges fiskeritavtaler med andre land påpekte Høyre viktigheten av å ha gode avtaler med EU og andre land. Dette mener vi er så viktig at vi gjerne gjentar budskapet i denne debatten.

EU viser nå betydelige muskler overfor Norge – ved at Norge i høst ble utestengt fra makrellfisket, ved det faktum at man ennå ikke har en gyldig fiskeritavtale med EU, og ved at EU ikke er villig til å benytte seg av en lisensavtale i påvente av at forhandlingene om faste avtaler skal bli ferdigstilt.

For oss som har hjertet i fiskerinæringen, har det siste året vist hvilken betydning EU som marked har for det gode liv på kysten. Bortfall av store markeder og drastiske fall i prisen på torsk er nå i ferd med å påføre kysten store strukturelle endringer både i næringsaktivitet og i bosettingsmønster. Næringskomiteen var nylig på reise

i Troms. Der fikk vi presentert både mange og konkrete eksempler på hvor avhengig vi er av et godt forhold til EU. Markedsadgang, miljømerking av produkter, sporing av opprinnelse ned til hver enkelt båt og kvoteavtaler med EU og tredjeland var noen av de temaene som ble drøftet.

EU er nå i gang med en reform av sin fiskeripolitikk. Den skal tre i kraft i 2013. Prosessen er omfattende, og EU varsler at målet er gjennomgripende endringer i sin fiskeripolitikk. Kommissæren for maritime anliggender og fiskeri uttaler at EU ikke reformerer for reformens del, men har som mål å skape en moderne politikk basert på prinsippene om enkel og bærekraftig forvaltning. Til hjelp i arbeidet er det vedtatt en grønnbok, som har to mål: Det ene er å øke bevisstheten om de utfordringene som finnes. Det andre målet er å engasjere bredest mulig i arbeidet med å forme den nye politikken. Tydeligst er grønboken på problematikken rundt bærekraftig forvaltning. Dette er også det området der EUs fiskeripolitikk med rette har fått hardest kritikk fra norsk hold.

Europakommisjonens ærlige virkelighetsbeskrivelse og klare selvkritikk i forhold til egen ressursforvaltning gir håp om at man nå kan få en virkelig reform, slik at EUs fiskeripolitikk kan bli mer i tråd med de gode prinsippene som ligger til grunn for den norske forvaltningsmodellen. Dette betinger dog at alle gode krefter bidrar med politisk trykk og politiske innspill i arbeidet, inklusiv den norske regjering. Jeg vil derfor be ministeren orientere om hvilke grep hun har tatt i så henseende.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:04:58]: Jeg vil først takke interpellanten for å ta opp en viktig sak for Fiskeri-Norge, nemlig vårt forhold til EU på fiskeriområdet og spesielt EUs reform av den felles fiskeripolitikken. Sammen forvalter vi viktige fiskebestander i Nordsjøen og store pelagiske bestander. Derfor er den felles fiskeripolitikken i EU av stor interesse og betydning også for Norge.

Det er positivt at EU har tatt initiativ til en omfattende reform av sin felles fiskeripolitikk. Europakommisjonen offentliggjorde en såkalt grønnbok 22. april i fjor, og etter det har man hatt en bred høringsprosess. Norge ble invitert til å kommentere spørsmålene som ble trukket opp i grønboken, og vi leverte et omfattende bidrag til Europakommisjonen i oktober i fjor.

Grønboken er omfattende, og den tar opp mange viktige elementer i moderne fiskeriforvaltning. Selv om Norge og EU har ulik tilnærming på viktige områder, står vi likevel overfor de samme utfordringene. Det handler om langsiktig, bærekraftig forvaltning. Det handler om å redusere overkapasitet som sakte kveler grunnlaget for lønnsomme fiskefartøy. Og det handler om å bygge en næring som står på egne ben og tar ansvar for høstingen av fellesskapets ressurser.

Grønboken gir en åpen framstilling av dagens situasjon. Det etterlates ingen tvil om at det er nødvendig å reformere den felles fiskeripolitikken. I en situasjon der bestandene beskattes for hardt, og der fiskeflåten er langt større enn ressursene gir grunnlag for, er det nødvendig med grunnleggende endringer.

Vi har vært gjennom mange av de samme omstillingene i norsk fiskerinæring, og derfor håper vi at noen av de tankene vi diskuterer i vårt svar, blir hensyntatt når den nye politikken skal utformes og besluttes.

På fiskeriområdet går det formelle samarbeidet mellom Norge og EU tilbake til 1980 gjennom den årlige fiskeritavtalen, der vi hvert år forhandler om forvaltning av fellesbestander. Det er en rett og en plikt vi har, uavhengig av den felles fiskeripolitikken, og samarbeidet er omfattende. For fellesbestandene i Nordsjøen har vi utviklet felles forvaltningsplaner for sei, hyse, sild og torsk. Målet må være å oppnå stabilitet og høyt langtidsubytte fra bestandene, til beste for både forbrukere og fiskere.

På kontrolliden har også Norge og EU hatt et nært samarbeid. I pelagisk sektor har vi oppnådd svært mye. EU er blant våre nærmeste allierte i kampen mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske – det såkalte UUU-fisket. Her har vi sammen tatt viktige skritt og nådd en milepæl nå i høst, med godkjenningen av en global havnestsavtale i FNs organisasjon for mat og landbruk, FAO. Et annet viktig bidrag er EUs egen UUU-regulering, som trådte i kraft nå 1. januar 2010. Disse eksemplene viser hvor viktig det er med et tett og tillitsfullt samarbeid bilateralt, regionalt og globalt.

En utfordring i vår felles forvaltning er praksisen som gjelder utkast av fisk. Mens norske fiskere er pålagt å levere all fisk de tar opp av havet, må EUs fiskere kaste fisken ut igjen hvis de får fisk de ikke har kvote på, eller som er under minstemålet. Jeg vil tro at de fleste ser at det gir ikke noen mening å kaste fisk på sjøen. For det første vanskeliggjør det havforskernes arbeid, og for øvrig er det en sløsing med verdifulle ressurser. Vi har imidlertid registrert at holdningene EU er i ferd med å endres, og at dette blir tatt opp i grønnboken.

Spørsmålet om utkast sto veldig sentralt under forhandlingene om en kvoteavtale for 2009, og det resulterte i en rekke tiltak for å redusere utkastet i fiskeriene. Norge vil fortsatt ha fokus på denne saken, og vi håper reformen vil resultere i et utkastforbud.

Utkastproblematikken var også et sentralt tema i vårt innspill til EU om reformen av den felles fiskeripolitikken. I innspillet ble den norske utkastpolitikken grundig gjennomgått.

Ikke bare reformen, men også det kontinuerlige samarbeidet mellom Norge og EU har selvsagt konsekvenser for vår næring. Det er totaliteten som betyr noe, og de områdene som jeg har pekt på, har samlet sett som konsekvens at vi oppnår en mer bærekraftig forvaltning av de ressursene vi deler og har et felles ansvar for. Det er bare på den måten norske fiskere vil oppnå langsiktige og lønnsomme arbeidsplasser. Når det gjelder påvirkning, har vi i tillegg til vårt omfattende bidrag til EU om reformen også hatt en rekke møter der problemstillingene er drøftet. Men vi påvirker også gjennom forhandlinger og konsultasjoner. Ett eksempel er at vi i 2009, i samarbeid med EU, etablerte et system for åpning og stenging av fiskefelt i Nordsjøen for å beskytte småfisk.

Jeg ønsker at vi fortsatt skal prioritere vårt fiskerisamarbeid med EU, og vi arbeider nå med å få avtalt et

møte med fiskerikomiteen i Europaparlamentet for å legge fram norske synspunkter. Jeg håper også å møte den nye fiskerikommisæren så raskt som mulig.

I den siste tiden har vi i vårt fiskerisamarbeid med EU opplevd problemer, som må løses sånn at vi igjen kan komme inn på det gode sporet. Jeg har allerede vært i Stortinget, der makrell og EU har vært tema, så jeg skal ikke si så mye om det.

Vi forhandlet med EU i mange runder sist høst for å oppnå en tilfredsstillende fiskeritavtale, men lyktes dessverre ikke i å komme fram til enighet. Vi er nå i en situasjon uten avtale, men vi skal faktisk møtes igjen til nye forhandlinger i morgen. Det er klart at saken er alvorlig. At vi nå står uten en avtale, er ingen enkel beslutning å ta, men vi kunne altså ikke akseptere det som lå på bordet. Jeg kan forsikre at vi skal stå på for å oppnå en avtale som ivaretar norske interesser.

Så noen ord om selsaken, som interpellanten også er opptatt av: Det er i Stortinget redegjort for det omfattende arbeidet myndighetene har gjort i saken ved flere anledninger, både av min forgjenger og av utenriksministeren. Jeg har derfor ikke tenkt å gå igjennom saken på nytt. Jeg vil bare konstatere at vi begynte arbeidet i 2006, og at vi konsekvent har fremmet norske interesser på politisk nivå og på embetsnivå fram til prosessen var over i Rådet og EU-parlamentet i fjor vår.

Nå er vi inne i et WTO-spor. Vi avholdt tvisteløsningskonsultasjoner med EU i desember, uten at det brakte oss nærmere en løsning. Det er nok lite som tyder på at denne saken løses i dialog med EU. Jeg utelukker ikke at det kan bli nødvendig å gå videre med en panelsak i WTO, slik vi gjorde det i laksesaken.

Vi har brukt, og vi har fått gjennomslag i WTO-panel før. Hvis forutsetningene er på plass, vil vi vurdere om vi igjen ser oss tjent med å bruke dette virkemiddelet for å forsvare og ivareta norske interesser.

I selsaken er det viktig å huske at EU-parlamentet og Rådet hele tiden har ønsket å ramme den kanadiske og norske selfangsten. Våre argumenter om selfangstnæringens betydning og viktigheten av å høste av havets ressurser fant ikke gehør i EU. Det er et tankekors for oss, selv om det kanskje ikke er spesielt overraskende i en slik sak med klare, følelsesmessige overtoner.

Helt avslutningsvis: At EU har valgt å overse norske argumenter i selsaken, betyr ikke at det er umulig å påvirke EUs framtidige fiskeripolitikk. Selsaken er en helt annen sak enn uenighet om fiskeripolitikk og kvoter. Interesfellesskapet mellom Norge og EU er også et helt annet. Jeg tror derfor at våre påvirkningsmuligheter er gode, og at det ikke er relevant å trekke paralleller mellom selsaken og våre påvirkningsmuligheter når det gjelder EUs framtidige fiskeripolitikk.

Frank Bakke Jensen (H) [14:14:10]: Jeg vil takke statsråden for et utfyllende svar.

Fiskerikomiteen i Europaparlamentet arrangerte den 1. desember 2009 en åpen høring hvor de diskuterte grønnboken og den nye, felles fiskeripolitikken. Her var det bred enighet om at det var behov for å se på fiskeriforvaltning

gen, sosiale forhold for fiskerne, økt lønnsomhet og økte investeringer i kunnskap. Uenigheten der besto altså ikke i hva slags mål man hadde, men hvordan man skulle nå målene – ikke ukjent den politiske debatten vi av og til har i Norge.

Med våre erfaringer med å være utenforlandet i selsaken friskt i minne er det merkelig å registrere at ingen representanter for Norge fant det betimelig å ta ordet i denne høringen. Det var altså en åpen høring der det var mulighet også for Norge til å delta, men man benyttet seg ikke av den muligheten. Selsaken viste oss jo at den norske regjeringen ikke alltid henger med når EU behandler saker. Etter 1. desember har Europaparlamentet fått større innflytelse. Det vil da være enda viktigere at Norge kommer tidlig på banen i saker av så stor viktighet som fiskerinæringen f.eks.

Høyre har lang erfaring med å ha politiske samarbeidspartnere som kniper igjen øynene og helst innbiller seg at EU ikke er til stede. Tillat meg derfor å stille spørsmål til statsråden om hvilke endringer hun mener er nødvendig for å sikre oss at vi ikke kommer på hælene i forhold til EUs endring av fiskeripolitikken.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:15:52]: Jeg vil først være veldig ærlig og innrømme at jeg jo er av dem som mener at vi absolutt burde hatt et tettere forhold til EU, og har jobbet sterkt for det. Det har det ikke vært gehør for blant norske velgere, og da får norske velgere ta konsekvensene av at vi ikke er representert rundt de bordene der disse beslutningene fattes.

Når det gjelder EU-parlamentet og eventuelt manglende interesse for å delta i åpne høringer der, tør ikke jeg å kommentere akkurat det, men det jeg kan si, er at jeg faktisk tidligere hadde avtalt et møte med EU-parlamentet, der jeg var gitt adgang til å komme og legge fram de norske synspunktene igjen. Kall det gjerne en repetisjon av det som har vært tatt opp tidligere, men for meg som ny statsråd var det et ønske om å få til det.

Dessverre ble jeg rammet av det som mange andre ble rammet av før jul, nemlig det som heter influensalignende symptomer, og fulgte da de norske anbefalingene om å holde meg hjemme åtte dager. Det inntraff dessverre akkurat på det tidspunktet jeg skulle ha vært i Brussel og tatt opp dette. Men, som sagt, jeg vil benytte enhver anledning til både å få til et møte i parlamentet og med kommisjonæren.

Jeg tror på at gode argumenter igjen og igjen fra norsk side er det som går inn. Fornuftig argumentasjon opplever jeg faktisk blir lyttet til, og Norge har i så måte en veldig god historie å vise til. Vi har hatt de samme diskusjonene i Norge, om ikke av like stor alvorlighetsgrad, for vi har vel heldigvis ikke latt ting gå så langt som det man ser at de har gjort i EU. Men det er jo bare å gjenta og gjenta og bruke alle muligheter vi har. Jeg kan for øvrig nevne at vi i Regjeringen har hatt et EØS-seminar om akkurat det for at vi som statsråder og forvaltning skal kunne reise til EU og argumentere for våre saker. Da vil Brussel, parlamentet og kommisjonen være viktig, men også medlemslandene, og der vil vi fortsette det nitide arbeidet.

Lillian Hansen (A) [14:18:23]: Når EU utformer ny fiskeripolitikk, er det viktig at vi følger med. Det er derfor en svært viktig sak interpellanten tar opp her i dag.

Som en betydelig fiskerinasjon har vi fra norsk side både ansvar for og interesser i hvordan det internasjonale samfunnets forhold til vern og bruk av havet utvikler seg. Et viktig stikkord i denne forbindelse er selvfølgelig at vi sikrer en mest mulig bærekraftig forvaltning. Norge deler viktige fiskeriresurser med EU, og i mange år har det vært en stor utfordring i forvaltningssamarbeidet mellom Norge og EU at vi forvalter disse fiskebestandene i Nordsjøen så forskjellig.

EU har en flåte som er altfor stor i forhold til de tilgjengelige ressursene, og her har nok EU mye å lære av den aktive og bevisste strukturpolitikken vi har ført fra norsk side. Ulovlig, urapportert og uregulert fiske – såkalt UUU-fiske – er en betydelig utfordring for å få en bærekraftig forvaltning av fiskeressursene. Norge er en aktiv pådriver i kampen mot UUU-fiske, og jeg er stolt av den store innsatsen Regjeringen har gjort i dette viktige arbeidet. På dette området er EU blant våre nærmeste allierte, og vi har et nært samarbeid på kontrolliden.

Som fiskeriministeren var inne på, er imidlertid et område der vi har store utfordringer i vår felles fiskeriforvaltning, utkast. Mens EU som sagt har et utkastpåbud og pålegger sine fiskere å kaste ut fisk de ikke har kvote på, eller som er under minstemålet, gjør vi det motsatte, nemlig å forby utkast av fisk. Også på dette området har EU uten tvil mye å lære av Norge. Det norske utkastforbudet er kjerneelementet i vår fiskeriforvaltning, og vi har over flere år bygd opp viktige tiltak rundt dette forbudet for å gjøre det effektivt.

Jeg har registrert at vi har levert et omfattende innspill til grønnboken fra norsk side, der vi bl.a. vektlegger problemene med utkast av fisk. Jeg er glad for signalene om at EU nå ser ut til å ta dette på alvor. Jeg er optimist med hensyn til det arbeidet som nå er i gang med å reformere EUs fiskeripolitikk.

Det er svært viktig at vi har nær og god dialog mot disse landene og prioriterer fiskerisamarbeidet med EU i tiden som kommer. Sammen med interpellanten skal jeg selv delta på et møte om arbeidet med EUs nye fiskeripolitikk i forbindelse med Nordisk Råds møte i København i slutten av denne måneden.

Harald T. Nesvik (FrP) [14:22:19]: Først av alt vil jeg få lov til å takke interpellanten for å ha reist denne debatten, for jeg tror den høsten som vi har lagt bak oss, muligens har vist oss en dreining knyttet til konfliktnivået i fiskeripolitikken mellom Norge og EU. Jeg håper ikke det er en dreining. Men da vi så hva som skjedde i makrellstriden sør for 62 grader og øst for 4 grader, der norske fiskere, til tross for at vi hadde en åpenbar avtale om å kunne fiske den norske makrellkvoten der, ble kastet ut av det feltet, viser det at vi muligens kan vi få konflikter også i framtiden.

Det er også på mange måter makrellsaken som gjør at vi ikke har den endelige fiskeriavtalen på plass. Man har vist til at når det gjelder sild og andre fiskeslag, har vi

på mange måter en enighet i bunnen, men så viser man til makrellstriden, og at man der er så uenig at man ikke har fått på plass det endelige rammeverket. Jeg tror det er på tide at vi setter alle kluter til for å få det på plass. Jeg håper at fiskeriministeren gjennom bruken av sine folk og i de forhandlingene som man skal begynne på igjen i morgen, så vidt jeg forstod på fiskeriministeren, kan komme til enighet.

Jeg føler på mange måter at det interpellanten tar opp, er forholdet til EU. Er vi gode nok, eller kan vi bli bedre for å få på plass et rammeverk her? Hvis vi velger å fortsette på den stien som vi har gått fram til nå, altså at vi ikke tar inn over oss at vi har fått på plass en Lisboa-traktat innenfor EU, der EU-parlamentet kommer til å bli svært mye viktigere i framtiden enn det det har vært til i dag, og hvis arbeidsmetodikken vår ikke tar høyde for det og måten å jobbe på, kommer vi til å se mange konflikter i framtiden.

Apropos selforordningen: Det er på mange måter den endringen som skjedde i parlamentet, som gjorde at vi fikk den konflikten knyttet til selbiten, for det opprinnelige forslaget knyttet til omsetningsforbud av selprodukter var for så vidt ikke det mest skadelige for Norge. Men den endringen som ble gjort etter at det kom til behandling i parlamentet, og den muligheten parlamentet har til å gjøre endringer i forordninger, er jo det som gjør at vi har den problemstillingen som vi faktisk har.

Så kan vi også si at vi mener at det ikke er EØS-relevant. Men det nytter jo ikke når EU selv skriver inn i teksten at selforordningen er EØS-relevant. Det som skjer, er at vi kommer på etterskudd hele tiden, og at vi må jobbe oss bakenfra og framover, og det er mye tyngre enn om vi hadde gjort jobben i forkant. Det er ikke til å komme bort fra at det har vært kritikk knyttet til at vi kom for sent inn i den saken. Vi kan vise til når vi begynte å jobbe med det, men det hjelper jo ikke hvis man har jobbet på feil spor. Det er jo det man faktisk har gjort, fordi man ikke tok inn over seg at det kunne komme endringer i parlamentet.

Jeg vil også si følgende – det er mulig det er litt betent, i og med at saken ligger til behandling, muligens i Presidetskapet: I og med at EU-parlamentet kommer til å bli så viktig i framtiden, håper jeg man kan komme med viktige bidrag i dette hus når det gjelder å vurdere hvordan også Stortinget på en måte kan være representert i tilknytning til sine parlamentariske kolleger i Brussel. Det tror jeg kommer til å bli viktig. Den dialogen er helt på sin plass, og derfor er det gledelig at både EFTA- og EØS-delegasjonen sammen med enkelte her fra huset skal ha møte med personer fra fiskerikommisjonen i EU i nær framtid. La oss håpe at det kan være første steg på veien til nettopp å få på plass en bedre dialog.

Jeg håper at man både i Regjeringen og også i Stortinget tar en enda bredere debatt knyttet til hvordan Lisboa-traktaten kan gi seg utslag i måten å jobbe på, fordi her blir det tverrpolitisk, og også over landegrensene, mye viktigere enn det har vært tidligere.

Nå skal ikke jeg dra opp en EU-debatt her, det er jo opp til flere partier som kan være relativt delt i den saken. Men at vi hadde vært stilt i en annen situasjon om vi hadde

vært medlem, er helt åpenbart. Da hadde man kanskje fått være med og diskutere og ikke bare stått på utsiden og sett inn.

Jeg håper at man, både i dette hus og andre steder, kan gjøre seg opp en mening og legge en ny strategi for hvordan vi raskere kan komme inn i prosessene for å være med og bidra inn mot EU.

Svein Flåtten (H) [14:27:44]: All honnør til interpellanten, som i interpellasjonen tar opp mange ting. Men det som er felles, og det han egentlig tar opp, er norske myndigheters arbeidsform i forhold til myndighetene i EU. Det er det dette gjelder.

Så registrerer jeg med glede at både interpellanten og statsråden er enige om at hvis vi hadde vært medlem av EU, som vi sier i Høyre, eller hatt en bedre tilnærming til EU, som man sier i de EU-vennlige kretser i Regjeringen – hvis jeg tolker statsråden riktig, hadde dette vært enklere. Det er helt riktig, for man er jo enig om mye og om hva man skal vektlegge i forhold til EU, ikke minst når det gjelder fiskeriene: det er to ting, nemlig at det er lønnsomhet i det som foregår, og at det er bærekraft i den fiskeripolitikken vi skal ha. Så har vi mye felles med EU, og man burde kunne komme frem til gode resultater. Men det viser seg ofte, og det har jo gjort det i det siste, bl.a. i makrellstriden, at tyngden i EU ofte slår ut i vår disfavør.

Så sier statsråden i sitt innlegg at selsaken er noe helt annet, for interpellanten har jo tatt utgangspunkt i den. Det er jeg uenig i fordi jeg synes at selsaken illustrerer på en veldig god måte arbeidsformen i EU, og at vi blir for små, og at vi ikke rekker frem. Så kan man gjerne si at selfangst kanskje er marginalt, men jeg tror det viser noe av arbeidsformen.

For et par ukers tid siden besvarte utenriksministeren et spørsmål fra representanten Ivar Kristiansen fra Høyre, da man diskuterte dette. Utenriksministeren svarer at nå har man hatt disse tvisteløsningskonsultasjonene i WTO, osv., at man vil gå videre med dette, og at selforordningen har trådt i kraft, men at selve unntaket trer i kraft 20. august. Så sier utenriksministeren, og det sier for så vidt også statsråden i dag, at disse konsultasjonene bare er det første trinnet, og at man senere får en diskusjon om dette i et tvisteløsningspanel. Der mener jeg at det ligger noe. Hvis man går videre med en panelsak – slik vi gjorde i laksesaken, som statsråden er inne på – mener Regjeringen at man kan nå frem. Men så sier man at dette vil man komme tilbake til «etter evalueringen». Det er da jeg undrer meg, for jeg mener at dette haster. Jeg mener at 20. august er deadline for dette. Utenriksministeren sa riktignok at man ville jobbe parallelt med å påvirke EU. Men først og fremst må man jo få til denne jobben i panelet – man må kjøre på, slik at man ikke skyver ut det hele, og så kommer fristen den 20. august. Og når det ligger på bordet, er det i hvert fall min oppfatning – uten å være ekspert – at da er tingene atskillig vanskeligere å få til.

Selfangsten er liten, men derfor viktig i denne sammenhengen. Jeg tror det er riktig, som representanten Nesvik sa før meg, at det er en følelse av at man er kommet for sent ut av startblokkene i denne prosessen. Det er det vel-

dig viktig å peke på. Det tror jeg det er veldig viktig for statsråden å ta med seg videre i arbeidet.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [14:32:35]: Interpellanten tar opp et viktig og aktuelt tema. Satt på spissen: Verdenshavene kan være i ferd med å gå tomme for fisk. Dette er skremmende, men så godt som ni av ti fiskebestander i EU er overfisket, ifølge en fersk rapport fra EU-kommisjonen. Hvis vi sammenlikner omfanget av store fisk i havet, som torsk, sei, flyndre og tunfisk, med det som var nivået i 1950, kan det være bare 10 pst. igjen. Dette er dramatisk for miljøet og for fiskere over hele verden, ikke minst i fattige land, hvor alternative næringsveier kan være få. Verden trenger derfor mer enn noen gang en langsiktig og bærekraftig fiskeripolitikk.

I stedet for å bidra positivt er EU dessverre en av verstingene. En samlet næringskomité på Stortinget sier i innstillingen til statsbudsjettet for 2009:

«Komiteen peikar på at EU sin felles fiskeripolitikk (...) har gjennomgåande vore prega av høge, ikkje-berekraftige kvotar, svake reguleringar og mangelfull handheving og sanksjonering. (...) resultatet (...) er sviktande bestandar i EU sine farvatn, og at EU inngår fiskeriavtalar mellom anna med fattige land på vilkår som er særskild uheldige både i eit utviklings- og havmiljøperspektiv.»

EU har innledet en prosess om reform av den felles fiskeripolitikken, CFP, og har i den forbindelse utarbeidet en grønnbok. EU vedtok en felles fiskeripolitikk allerede i 1972, men EU innvilget seg en overgangsordning i ti år for såkalte gjenstående spørsmål. 1. januar 1983 skulle den ferdig utformede politikken begynne å virke. Det slo imidlertid feil. EU besluttet å innvilge seg selv en 20 års overgangsperiode, med en Mid Term Review i 1993.

Heller ikke ved utløpet av 2002 var medlemslandene kommet til enighet om enkelthetene i EU-ordningen. Igjen ble EU nødt til å forlenge overgangsperioden, denne gangen fram til 2013. Det arbeides nå fram dokumenter som skal danne basis for den nye politikken. Det har kommet to viktige dokumenter i henholdsvis 2007 og 2009 som forteller hvilke retninger trenden nå går i. De tiltakene som EU måtte iverksette i oppfølgingen av reformprosessen, vil få betydning for Norge bl.a. når det gjelder forvaltningen av felles fiskebestander.

Den viktigste utfordringen er å bedre beskatningsmønsteret i Nordsjøen. Regelverket for ilandføring av fisk er ikke harmonisert mellom Norge og EU, og for Norge er det etter Kristelig Folkepartis syn viktig å få gjennomslag for et regime som innebærer at dagens utkastpåbud i EU erstattes av en generell ilandføringsplikt, slik det er i Norge. Dette tok statsråden opp i sitt innlegg. EUs utkastpolitikk innebærer at store mengder fisk kastes ut og dermed ikke blir registrert i fangststatistikken. Denne praksisen vanskeliggjør en forsvarlig forvaltning av fellesbestandene.

Norge har gitt innspill til grønboken om reform av CFP. Norges erfaringer med strukturtiltak for fiskeflåten for å tilpasse fangstkapasiteten til fangstgrunnlaget er viktig i den sammenheng. Det samme gjelder innfø-

ring av ilandføringsplikt og andre tiltak for å redusere utkast.

Makrellkonflikten mellom EU og Norge, som flere har vært innom, må få en løsning som sikrer hensynet til norske fiskere. EUs opptreden er et uakseptabelt brudd på den bilaterale avtalen med Norge, og Regjeringen må vurdere å bruke alle virkemidler mot EU, inkludert, som Kristelig Folkeparti har gitt uttrykk for tidligere, å stenge EU-fiskebåter ute fra norsk sone.

Det er positivt at interpellanten tar opp selsaken. Beskatningen av sjøpattedyr i våre havområder er svært lav i forhold til bestandene. Samtidig vet vi at sjøpattedyr consumerer flere hundre tusen tonn kommersielt viktige fiskeslag, og at selfangstnæringen sliter økonomisk. Derfor er det svært uheldig at EU har vedtatt et forbud mot salg av selprodukter. Norge må spille en aktiv rolle for å få bredest mulig internasjonal aksept for norsk sjøpattedyrforvaltning.

Frank Bakke Jensen (H) [14:37:50]: Jeg takker for innleggene.

Jeg sa i mitt innlegg at Høyre har lang erfaring med å ha politiske samarbeidspartnere som kniper igjen øynene og innbiller seg at EU ikke finnes. Fraværet av SV og Sentertpartiet i denne debatten kan faktisk tyde på at statsråden har lignende kamerater. Det er betenkelig at et så viktig spørsmål overhodet ikke interesserer de to mest profilerte nei-partiene i Stortinget.

Grønboken til EU om fiskeripolitikken kan være tilforlatelig lesning. Men vi skal også ha i minne at sett fra EU framstilles ofte Norge som en gjeng med stappmette originaler. Det er uten tvil slik at i EU er man enige om målene, men overhodet ikke enige om midlene. Derfor er det så viktig at vi følger prosessen tett. Derfor er det så viktig at vi fotfølger EU og hele tiden prøver å påvirke slik at vi får dreid prosessen i vår retning. For veldig fort kan det dukke opp ting som vi ikke vil være tjent med i fremtiden. Det viser eksemplet med selsaken oss på en god måte. Derfor er det på et vis betryggende at statsråden har klargjort at man jobber tett med det. Men det vil også være viktig å poengtere at for Norge som fiskerinasjon er det essensielt at vi deltar på dette, og det er viktig å merke seg at to av de tre regjeringspartiene snur ryggen til en slik debatt som dette. Det må følges fra Stortinget.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:39:59]: Jeg vil igjen få takke interpellanten for å ta opp en viktig debatt med mange viktig fasetter. Vi har vært innom noen av dem, ikke alle. Men det at det norske parlamentet engasjerer seg, er i seg selv viktig, og det setter jeg stor pris på.

Så kan det oppfattes som at vi i fiskeripolitikken og i samarbeidet mellom Norge og EU blir sett på som bitte små – og ja, vi er små. Norge er et lite land i Europa, og vi er et lite land i verden. Men når det gjelder fiskeripolitikk, er vi en stormakt. Det må vi ikke underkommunisere. Vi bør heller snakke mer om hvilken stormakt vi er. For når det kommer til forhandlinger, forhandler vi som like-

verdige partnere. Vi har en god historie å ha med oss, og vi har gode resultater å vise til. Det betyr at vi faktisk påvirker også gjennom det samarbeidet som disse forhandlingene gir oss. Men så er det nå engang slik at vi ikke er med under avstemningene. Der står vi utenfor. Vi kan selvfølgelig bruke de mulighetene vi har gjennom gode venner som er innenfor – de blir brukt hele tiden. Men det er faktisk EU selv som må bestemme hvilke tiltak de selv vil sette i verk. Vi forvalter store ressurser, og det er vår hovedoppgave. Vi har kommet langt, men det er også et langsiktig arbeid. Vi bruker alle påvirkningsmuligheter, også innenfor EU-parlamentet. Men jeg må legge til at jeg synes det er interessant at det tenkes nye måter å diskutere og påvirke parlamentet på.

Så to ord om selsaken. Vi kan diskutere att og fram om det er en vanlig sak eller ikke. Jeg mener at det er en sak som er full av følelser og mindre politikk, så i så måte er den forskjellig. Men i alle fall: Vi forbereder alle sider ved saken. Og Regjeringen vil ta sin beslutning i god tid for å kunne kjøre en eventuell WTO-sak på best mulig måte. Det er selvsagt nært knyttet til de juridiske sidene ved saken. Jeg er veldig glad for at vi har WTO. Vi har visst som et lite land hvor viktig det er for oss, og vi har også visst at det er mulig å nå fram.

Helt til slutt: Representanten Nesvik var innom den pågående konflikten i forhold til EU, og at vi muligens kan få konflikter på andre områder. Jeg kan forsikre Stortinget om at vi vil sette alle kluter til for å komme fram til en enighet. Jeg har hatt møter med fiskerne, senest i forrige uke, og for meg er det avgjørende at vi er omforent. Det er vi. Og jeg har oppfattet at det er tverrpolitisk enighet om viktigheten av den saken.

Presidenten: Debatten i sak nr. 3 er avsluttet.

Sak nr. 4 [14:44:36]

Referat

1. (181) Statsministerens kontor melder at
  1. lov om endringer i lov om Statens Pensjonskasse og i enkelte andre lover (Lovvedtak 32 (2009–2010))
  2. lov om endringer i domstoloven mv. (sidegjermål for dommarar m.m.) (Lovvedtak 21 (2009–2010))
  3. lov om endringer i utlendingslovgivningen (beslag, meldeplikt og bestemt oppholdssted) (Lovvedtak 22 (2009–2010))
 – er sanksjonert under 15. januar 2010.
 Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (182) Samtykke til å sette i kraft en overenskomst om opplysninger i skattesaker mellom Norge og Anguilla, undertegnet i Paris 14. desember 2009 (Prop. 66 S (2009–2010))
3. (183) Samtykke til å sette i kraft en overenskomst om opplysninger i skattesaker mellom Norge og Turks og Caicosøyene, undertegnet i Paris 14. desember 2009 (Prop. 67 S (2009–2010))
4. (184) Samtykke til å sette i kraft en overenskomst om opplysninger i skattesaker mellom Norge og Gibraltar, undertegnet i Paris 16. desember 2009 (Prop. 68 S (2009–2010))
 Enst.: Nr. 2–4 sendes finanskomiteen.
5. (185) Endringer i finansavtaleloven mv. (gjennomføring av direktiv 2008/48/EF om kredittavtaler for forbrukere mv.) (Prop. 65 L (2009–2010))
 Enst.: Sendes justiskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.45.
